

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Подршка Фонда најстаријима је широка и темељна и иако је редовна исплата пензија једна од окосница нашег посла, важне су нам и друге активности које се тичу очувања квалитета живота старијих, рекао је Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

СТАЛНА БРИГА И ПОМОЋ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Јубилеји социјалног осигурања

Историја пензијског осигурања у Србији дуга је готово два века. Године 1833. кнез сербски Милош Обреновић потписао је решење првом српском пензионеру. Датум на решењу је 10. октобар 1833. године, на име Илија Марковић, износ пензије 100 аустријских талира. Године 1835. донето је прво решење о породичној пензији, а први корисник је Карађорђева удовица Јелена Ђ. Петровић, место боравка Крагујевац. Датум на решењу је 23. фебруар 1835, а износ пензије 500 талира.

Дакле, зачеци социјалног осигурања у Србији јавили су се још у првој половини 19. века, када су донети и први прописи из те области: Уредба о занатима из 1847, Рударски закон из 1866, Правилник болесничког и потпорног фонда из 1895. године и Уредбе о пензијама чиновника из 1841, 1861. и 1871. године. Њима су, као и прописима других европских држава у то време, били обухваћени само радници и чиновници. Први Занатски добровољни фонд, који је имао велики број осигураника, сопствене изворе финансирања и правила којима су била прецизно дефинисана права и обавезе чланова фонда, основан је у Краљевини Србији 1898. године, само девет година након доношења, првог у свету, Закона о пензијском осигурању радника у Немачкој.

У овој години обележавамо два велика јубилеја – 100 година од доношења Закона о осигурању радника и 70 година од формирања институције Републички завод за социјално осигурање, који је претеча данашњег РФ ПИО.

Закон о осигурању радника донет је 1922. године и сматран је једним од најнапреднијих прописа те врсте у Европи, заснован на начелима социјалног поретка, која су уведена у Немачкој крајем 19. века, за време канцелара

Бизмарка. Овим Законом су били обухваћени сви ризици осигурања, изузев незапослености, а базирао се на принципима обавезности осигурања, јединствене примене на територији целе државе, финансирања система средствима доприноса који су плаћали запослени и послодавци, уз најшири обухват свих лица у радном односу, укључујући и ученике, лица на пракси, волонтере, поморце, запослене у иностранству и лица која се баве домаћом кућном радиношћу.

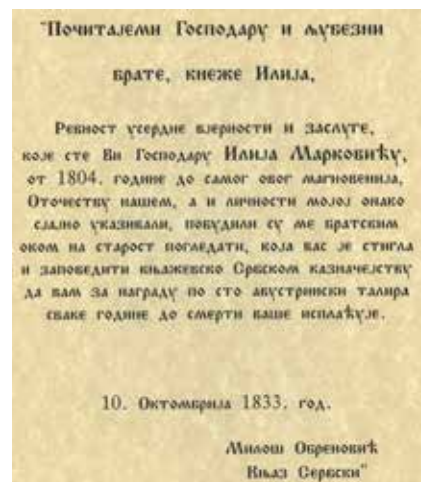
Уредбом Владе Федеративне Народне Републике Југославије, од 1. августа 1952. године, формиран су заводи за социјално осигурање у срезovima, градовима, републикама и

покрајинама, који су представљали самосталне установе са сопственим средствима. Срески и републички заводи су управљали фондовима социјалног осигурања и обављали послове социјалног осигурања. Истом Уредбом, на предлог Савета за народно здравље и социјалну политику Владе ФНРЈ, формирана је институција Републички завод за социјално осигурање, претеча данашњег Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Послове социјалног осигурања до 31. 7. 1952. године спроводио је Савет за народно здравље и социјалну политику НРС – Управа за социјално осигурање.

Занимљиво је да је 2. новембра 1945. године донет Закон о уређењу судова социјалног осигурања и Врховног суда социјалног осигурања,

којим су основани судови социјалног осигурања и Врховни суд социјалног осигурања као специјални судови „искључиво надлежни за суђење о захтевима осигураника и њихових правно овлашћених сродника против носиоца социјалног осигурања, који извиру из односа осигурања“. Према одредбама Закона, судови социјалног осигурања суде у споровима из социјалног осигурања у првом степену, у већу од председника, замени-

ка председника и два присудитеља, суђење је јавно и „суд може искључити јавност кад то захтевају обзири јавног реда и поретка“. Врховни суд социјалног осигурања, кога чине председник и најмање пет судија које бира Привремена народна скупштина на пет година, решава о споровима из социјалног осигурања поводом жалби странака и има право надзора над радом свих судова социјалног осигурања. Закон је потписао др Иван Рибар, председник Председништва Привремене народне скупштине Демократске Федеративне Југославије и објављен је у Службеном листу ДФЈ, број 85, од 2. новембра 1945. године.

Ј. Тимотијевић

РЕЉА ОГЊЕНОВИЋ, ЗАМЕНИК ДИРЕКТОРА ФОНДА ПИО

Брига и подршка

Редовна и сигурна исплата пензија јесте најважнији, примарни задатак Фонда ПИО, који он врло успешно обавља, али није и једина његова активност када је реч о стандарду и уопште о квалитету живота наших најстаријих грађана, рекао је за „Глас осигураника“ Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО.

– За стандард корисника пензија јесте најважније да им припадности стижу на време и да та примања расту, као што им много значи и свака једнократна финансијска подршка коју су добили као вид бриге државе и Фонда. Захваљујући доброј економској политици и стабилним јавним финансијама, као што је познато, држава је од почетка пандемије, у за цео свет тешком периоду, била у прилици да пензионерима на тај начин помогне више пута, уз редовне повишице пензија. У наредном периоду очекује нас и рекордно повећање пензија од око 19 одсто, а оне ће бити усклађене у два наврата – у октобру или новембру и редовно у јануару, и пензионери тиме могу да буду веома задовољни – навео је Огњеновић и истакао да, поред бриге о материјалној сигурности, подршка Фонда

Реља Огњеновић,
заменик директора
РФ ПИО

најстаријима грађанима има и неке друге аспекте и облике.

– Шта је потребно да би се добро живело у пензији? Добро здравље, редовне финансије, подршка околине и осећај да сте укључени у збивања, у заједницу. Када је реч о Фонду, широко је позната чињеница да годинама уназад финансира рехабилитацију у бањама пензионера са нижим примањима.

Поред тога, ми помажемо њихове различите културне и спортске активности, јер људи који су у пензији желе да имају све садржаје као и они који су активни, дакле и културне и спортске, и тај облик друштвеног стандарда је за њих изузетно битан. Овај вид финансијске подршке регулисан је Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО,

који такође предвиђа да се одређена средства издвоје и за солидарну помоћ корисницима са најнижим пензијама, која се реализује кроз наменске пакете – нагласио је заменик директора РФ ПИО.

Још једна област у којој је, како наводи, Фонд врло ангажован је и континуирано подржавање и подстицање међугенерациске сарадње.

– Такви односи су врло важни за друштво. Старији људи нуде ресурсе и искуство, а млади њима рецимо прилику да науче о новој технологији или савременим трендовима. Због тога Фонд већ годинама, организујући разна заједничка дружења, радионице, конференције, успешно и у континуитету негује такву међугенерациску сарадњу и партнерство. Подршка Фонда најстаријим суграђанима је, дакле, много шира и темељна и иако редовна исплата пензија и остваривање права из ПИО јесте окосница нашег посла, важне су нам и друге активности које се тичу очувања нивоа и квалитета живота и њиховог личног достојанства – истакао је Реља Огњеновић.

М. Јовановић

Од Фонда ПИО скоро 35.000 динара

Подсећамо да је, поред мера државе које су се односиле на све пунолетне грађане Србије, од почетка 2020. године Фонд ПИО, као подршку, исплатио четири једнократне помоћи за пензионере: две, од 4.000 и од 5.000 динара, у 2020; једнократну помоћ у износу од 50 евра, односно 5.900 динара, у септембру 2021, и у фебруару ове године највећу до сада једнократну помоћ од 20.000 динара.

ИЗ СТАТИСТИКЕ ФОНДА ПИО

Мушкарци раде у просеку 32 године

Закон о пензијском и инвалидском осигурању прописује услове у погледу година живота и стажа осигурања које осигураници морају остварити да би постали пензионери. Иако је за мушкарце већ сада услов за стицање права на старосну пензију 65 година живота и најмање 15 стажа осигурања, даме ће тај услов морати да испуне тек 2032. године. До тада, године живота које жене морају да имају у тренутку када желе да остваре право на старосну пензију помераће се сваке године за два месеца. Тако је женама за старосну пензију у овој години потребно 63 године и четири месеца живота и 15 година стажа осигурања. Дакле, када је реч о минимуму услова који су потребни да би осигураник постао корисник, јасно је колико година треба радити да би се стекло право на пензију. Али, не одлазе сви у пензију са првим испуњеним условом. Статистика Фонда ПИО показује, између осталог, и колико стажа осигурања у просеку имају корисници старосне пензије, дакле они који су испунили услов у погледу година живота, као и колико дуго се старосна пензија у просеку прима.

Мушкарци који су остварили право на старосну пензију у 2021. години имали су у просеку 32 године стажа осигурања, а жене 29, с тим да су највише година стажа имали корисници из категорије осигураника запослених, мушкарци 33, жене 30, док су најмање година стажа осигурања имали корисници из категорије осигураника пољопривредника – мушкарци 22, а жене 19 година.

У 2021. просечна старост корисника пензије из редова запослених у години остваривања права била је 64 године за мушкарце и 63 године за жене. Инвалидски пензионери из исте категорије одлазили су у пензију са просечних 55 година – мушкарци, односно 53 године – жене. Осигураници мушкарци који су обављали самосталну делатност прошле године су ишли у пензију са просечних 65 а жене из исте категорије са 63 године. Идентичан однос је и код пољопривредника – у 2021. мушкарци су се у просеку пензионисали са 65 а жене са 63 године.

По питању година живота до којих је у просеку примана старосна пензија, пре-

ма подацима Фонда за 2021, мушкарци су пензију просечно примали до навршених 78 година живота, а жене до 79 година. Посматрано по категоријама осигураника, могло би се рећи да су најдуговечнији корисници из категорије пољопривредника који су старосну пензију примали у просеку до навршене 82 године – и мушкарци и жене. Корисници мушкарци из категорије осигураника запослених у овим подацима су изједначени са просеком – пензију су просечно примали до 78 година, док су жене до 77. Пензионери мушкарци из категорије осигураника самосталних делатности, у 2021. старосну пензију у просеку су примали до 75, а жене до навршене 72. године живота.

Просечан број година коришћења старосне пензије корисника којима је престало право због смрти у 2021. био је у случају мушкараца 17, а када је реч о женама 20 година. Разврстано по категоријама осигураника, не постоји значајна разлика између броја година коришћења старосне пензије некадашњих запослених и пољопривредника у односу на просечан број, али стати-

стика показује да корисници из категорије осигураника самосталних делатности знатно краће примају старосну пензију – према подацима за 2021, мушкарци 11, а жене 12 година.

Према структури корисника пензија, у јуну ове године старосну пензију је примао 65,1 одсто корисника, породичну 20,1 одсто и инвалидску 14,8 одсто пензионера.

Процентуално, такође према подацима за јун 2022. године, 23,7 одсто свих пензионера у Србији живи у Београду. Од београдских градских општина, највише корисника пензија живи на Новом Београду – 58.024 (податак за јун 2022), а затим на Палилули – 41.198 и на општини Чукарица – 40.451 пензионер. Гледано по градовима, иза Београда је, према очекивању, Нови Сад са 71.603 корисника, Ниш са 59.584 и Крагујевац са 43.294 пензионера (подаци за јун 2022).

Када је реч о висини пензије, статистика Фонда показује да је просечан износ пензије за све категорије у јуну ове године био 30.974 динара. Гледано по врсти пензије, просек за старосну пензију је 33.302 динара, за инвалидску 28.855 и за породичну 24.992 динара.

Законски гарантовани најнижи износ пензије од 16.884,93 динара из категорије запослених и самосталних делатности прима нешто више од 162.000 пензионера, а 54 пензионера примају највиши износ пензије од 155.515,95 динара.

Треба рећи и да је у јуну 2022. године новчану накнаду за помоћ и негу другог лица укупно (као једино право или право уз пензију) примило 74.818 особа, а новчану накнаду за телесно оштећење 44.748 корисника.

Јелена Томић

ДОБРОВОЉНО ОСИГУРАЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И ПРЕСТАНАК ПО СЛУЖБЕНОЈ ДУЖНОСТИ

До пензије самосталном уплатом

Уобавезно пензијско и инвалидско осигурање грађани се, као што је углавном познато, могу укључити и кроз самосталну уплату доприноса. Одредбе члана 15 Закона о пензијском и инвалидском осигурању омогућавају свим грађанима Републике Србије да сами уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, а они који се на овај начин укључе у осигурање, у периоду његовог трајања остварују стаж осигурања који је у потпуности изједначен са другим основима осигурања и урачунава се како за испуњење услова за стицање права на пензију, тако и за утврђивање месечног износа пензије. Право на пензију могуће је остварити и само на основу овако навршеног стажа, дакле – и у случају да осигураник никада није био запослен, или обављао самосталну или пољопривредну делатност. Наравно, уз услов да је осигурање уплаћивао довољно дуго, тј. да је испунио услов у погледу његовог трајања, уз друге услове прописане за одређену врсту пензије.

Треба ипак водити рачуна да уплата доприноса по члану 15 Закона о ПИО не обухвата и здравствено осигурање. Такође, важно је рећи и да осигураник нема право да тражи повраћај уплаћених средстава уколико стаж из било ког раз-

рање, статус осигураника не би изгубио, односно постојала је могућност да се за већ утврђено својство осигураника по члану 15 Закона о пензијском и инвалидском осигурању накнадно изврши уплата доприноса, уплатом износа који је увећан за износ законске камате. Фонд није по службеној дужности утврђивао престанак осигурања по овом основу, осим у случају да се осигураник запосли или стекне својство осигураника по неком другом основу. Међутим, изменама Закона о

15 Закона о ПИО, без обзира на датум стицања својства, Фонд утврђује престанак осигурања са последњим даном до кога су уплаћени доприноси уколико обавезу уплате нису извршавали шест месеци или дуже од дана доспелости.

Доприноси први пут доспевају по доношењу решења и његовом извршењу, и то у року од 15 дана. У каснијем току осигурања, доприноси на наплату доспевају 15. дана у месецу за претходни месец. Када осигураник уплати допринос, над-

неплаћени доприноси доспели су на наплату 15. децембра 2021. године. Рок од шест месеци је истекао 15. јуна 2022. године. То што је уплата доприноса извршена у фебруару није од значаја за рачунање рока, већ се почетак рока рачуна искључиво од 15. дана у наредном месецу у односу на први месец у коме постоји неплаћен период осигурања. Ако доприноси нису накнадно уплаћивани до истека рока, односно најкасније до 15. јуна 2022. године, даље уплате више нису могуће

Право на пензију могуће је остварити и само на основу стажа навршеног самосталном уплатом доприноса за ПИО, уз испуњавање прописаних услова

лога никада не „искористи“, тј. уколико не оствари право на пензију у коју би тај стаж био урачунат. Основница осигурања бира се при подношењу захтева, али је могуће изменити је и у току трајања осигурања подношењем одговарајућег захтева.

У ранијем периоду, у случају да осигураник није редовно уплаћивао допринос за осигу-

рање, статус осигураника не би изгубио, односно постојала је могућност да се за већ утврђено својство осигураника по члану 15 Закона о пензијском и инвалидском осигурању накнадно изврши уплата доприноса, уплатом износа који је увећан за износ законске камате. Фонд није по службеној дужности утврђивао престанак осигурања по овом основу, осим у случају да се осигураник запосли или стекне својство осигураника по неком другом основу. Међутим, изменама Закона о

лежне стручне службе у Фонду обрачунавају који период је тим уплатама заправо покривен, при чему се узима у обзир и евентуално постојање неког ранијег дуга и припадајуће камате. На пример, уколико је осигураник уплатом извршеном у фебруару измирио дуговање за доприносе закључно са делом новембра 2021. године,

чак ни у случају да та чињеница није утврђена решењем. Уколико осигураник ипак изврши уплату и након истека рока, та уплата ће се евидентирати и по спровођењу одговарајућег поступка ради доношења решења и утврђивања датума престанка осигурања, констатоваће се да постоји неосновано уплаћен износ, како би се

омогућио повраћај тог износа осигуранику.

Дакле, уколико неко није благовремено уплаћивао доприносе и зна да је од последњег плаћеног периода протекло више од шест месеци, не треба да уплаћује новац јер се та уплата неће прихватити. Ако неко није сигуран да ли је истекао рок у коме може да уплати доприносе, треба да се консултује у одговарајућој служби у организационој јединици Фонда која је најближа његовом пребивалишту како би добио валидну и потпуну информацију. Свакако, најважнији савет је – уколико не желите да непланирано изгубите својство осигураника, водите рачуна о томе да правилно и благовремено уплаћујете доприносе.

У решењима којима се по службеној дужности утврђује дан престанка осигурања јасно се наводи датум до кога су доприноси плаћени, односно до кога ће се утврдити стаж осигурања, а након тог дана право на уплату више не постоји. Уколико доприноси уопште нису плаћени, престанак ће се утврдити са истим даном са којим је утврђено својство осигураника, па практично осигураник неће имати стаж по овом основу. Ова решења не производе никакву обавезу за осигураника. По доношењу и правоснажности решења, у бази матичне евиденције осигураника ће се регистровати одговарајућа одјава, као и подаци о стажу за период за који су доприноси плаћени. Решење за осигураника значи престанак обавезе уплате доприноса, као и престанак обрачуна камате за доспеле а неплаћене доприносе. Практично, када се решењем по службеној дужности утврди престанак својства осигураника по члану 15 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, тиме се осигураник ослобађа дуга и камате за неплаћене периоде осигурања, а уколико жели да настави сам да уплаћује стаж мораће поново да поднесе захтев за укључивање у осигурање, као када је то први пут учинио.

Мирслав Мирић

ОБАВЕЗЕ УЧЕНИКА И СТУДЕНАТА КОРИСНИКА ПОРОДИЧНИХ ПЕНЗИЈА

Потврде о школовању

Почетак нове школске и универзитетске године значи и обавезу корисника породичних пензија – деце којима је школовање услов за коришћење права, да Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање доставе потврде о школовању.

Потврде, односно доказ о похађању одговарајуће школе или факултета треба достављати благовремено, одмах по упису сваке школске године. Крајњи рок до када ученици који користе породичне пензије, а старији су од 15 година, морају да доставе потврде о школовању да им не би била обустављена исплата припадности је 20. септембар. Студенти то морају да учине до краја октобра.

Осим података о идентитету ученика, односно студента, и установе која је издаје, потвр-

да треба да садржи и податке о томе на коју школску годину се односи, као и о статусу који ученик или студент има у тој школској години. На потврде, које се могу предати лично или послати поштом филијали Фонда која им исплаћује пензију, неопходно је уписати и матични број родитеља по коме се пензија користи.

Ученици, иначе, имају право на породичну пензију до завршетка школовања, али најкасније до навршених 20 година живота, а студенти који похађају високошколске установе до навршене 26. године. Закон о пензијском и инвалидском осигурању не прави разлику између редовног и ванредног школовања, као ни између различитих категорија студената – самофинансирајућих и студената чије се школовање

финансира из буџета Републике Србије.

Неблаговремено достављање потврде условиће привремену обуставу исплате породичне пензије, да би се избегла преплата, а исплата ће се наставити када ученик/студент који је корисник породичне пензије докаже да је уписао годину.

Подсећамо децу породичне пензионере да, осим Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, доказе о школовању треба да доставе и иностраним носиоцима осигурања код којих су остварили право на пензију, уколико је то предвиђено прописима друге државе, а такође и да је потребно да Фонд обавезно обавесте у случају да се запосле или почну да обављају самосталну делатност док користе пензију. **М. Ј.**

Где су старији, ту је и Фонд

У оквиру манифестације „Треће спортско доба“, Спортски савез града Краљева је 19. августа ове године организовао такмичење за најстарије суграђане. Више од 100 пензионера из Краљева, Врњачке Бање и Новог Пазара надметало се у шутирању слободних бацања, пенала, у штафети у брзом ходању, пикаду и шаху, а и сама манифестација организована је у сарадњи са Удружењем панзионера Краљева.

Манифестацију, која је први пут одржана у овом граду, отворио је председник Спортског савеза, Милош Симовић, а учеснике надме-

тања је поздравила и директорка Филијале РФ ПИО Краљево, Биљана Барловац, која је пружила подршку свим такмичарима и тиме показала да Фонд ПИО и те како

води рачуна о својим корисницима.

У овом случају ради се о подршци да се што више старијих укључи у спорт и физичке активности. **Г. О.**

Заједнички до бољег положаја пензионера

Милош Грабунџија, Милан Грујић и Андреја Савић

Премијерка Ана Брнабић и министри Дарија Кисић и Синиша Мали

Председница Владе Републике Србије Ана Брнабић разговарала је, 24. августа ове године, са представницима три највећа пензионерска удружења – проф. др Андрејом Савићем, председником Савеза пензионера Србије, Милошем Грабунџијом, председником Синдиката пензионера Независност, и Миланом Грујићем, првим човеком Удружења синдиката пензионера Србије. Састанку, који су иницирали представници пензионерских удружења, присуствовали су и министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић, и министар финансија Синиша Мали.

Премијерка је истакла да је редован дијалог са представницима пензионера изузетно важан и да ће он свакако бити један од најзначајнијих задатака и будуће владе.

Веома је значајно, како је истакла, да две стране заједно раде на унапређењу свеукупног положаја пензионера.

Ана Брнабић је подсетила на то да су пензионери, који су поднели највећи терет фискалне консолидације, приоритет када је реч о помоћи рањивим категоријама, и да Влада и председник Републике изузетно цене то што су они конструктиван партнер у дијалогу.

На састанку је речено да планирано кумулативно повећање пензија у новембру 2022. и јануару 2023. године износи приближно 19 одсто, као и да је поред повећања пензија нарочито важна и сигурност њихових исплата.

Премијерка је истакла да Влада наставља да ради на побољшању положаја најрањивијих категорија, а да је једнократна помоћ

од 20.000 динара, која је пензионерима исплаћена у фебруару, само један од начина да се помогне.

На састанку је речено и да ће приоритет државе и будуће владе бити наставак одговорне макроекономске политике, јер само одговорном политиком може да се планира даље повећање пензија и плата.

Представници пензионера су нагласили да је веома важно да се у мандату нове владе што пре настави рад комисије која прати прописе из система ПИО и да се у раду те комисије укључе и представници пензионера како би заједнички радили на свим питањима у вези са пензијским и социјалним осигурањем, као и да је битно да се настави са редовним састанцима и разговорима ради унапређења квалитета живота пензионера.

Г. О.

ПОЧИЊЕ НОВИ ЦИКЛУС ПРОГРАМА НСЗ „МОЈА ПРВА ПЛАТА“

Шанса за праксу и посао

Расписивањем новог јавног позива Националне службе за запошљавање (НСЗ) са циљем подстицања запошљавања младих, 22. августа отпочела је прва од четири фазе овогodiшњег програма „Моја прва плата“. Могућност стицања знања, вештина и компетенција за рад и шансу да брже дођу до посла на овај начин добиће млађи од 30 година са минимум завршеном средњом школом. Тако ће још 10.000 незапослених садржај првих редова својих радних биографија испунити управо уз помоћ ове акције, а прилику да упознају нови кадар добиће и приватни и јавни сектор.

У обзир долазе кандидати без стручног испита и искуства или они који су радили највише шест месеци на пословима

у оквиру нивоа образовања са којим конкуришу.

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална

Дарија Кисић

питања, проф. др Дарија Кисић, је навела да су до сада реализована два циклуса тог програма, у који је било укључено око 18.000 младих, те да је Министарство за рад поносно на досадашње резултате, будући да је 42,2 одсто младих засновало радни однос након првог циклуса, а да се очекује да после другог циклусног периода тај број буде и већи од 50

одсто. Министарка је истакла и да ће у оквиру трећег круга бити повећане месечне новчане накнаде корисницима овог програма за око 15 одсто.

Актуелна, прва фаза програма траје месец дана, односно до 22. септембра ове године, и резервисана је за пријаву послодаваца, док ће кандидати моћи да се пријаве у периоду од 3. до 31. октобра, односно у другој фази. Пријава заинтересованих је олакшана, па је програм афирмативан и у том смислу, и потврђује се преко сајта www.mojaopravplata.gov.rs.

Селекција кадрова се предвиђа већ у новембру. У тој трећој фази приватни сектор формира листе у првој половини месеца, а јавни у другој. Списак оглашених позиција са бројем одабраних кандидата такође ће бити истакнут на наведеној интернет страници, најкасније 15 дана од коначног избора.

Потписивањем тројног уговора између НСЗ, послодавца и изабраног кандидата улази се у четврту фазу и означава спровођење програма у трајању од девет месеци. Заснивање радног односа није у плану, али накнаде јесте за шта се побринула Национална служба за запошљавање. Онама са завршеном средњом школом на месечном нивоу исплаћиваће по 25.000 динара, а академцима по 30.000, наравно уз уплату доприноса за случај повреде на раду и професионалне болести. Поред износа који исплаћује НСЗ, послодавци могу да исплате и додатна средства.

Почетак праксе код послодаваца, према предвиђеној динамици, очекује се већ током децембра, а најкасније до 30. 12. 2022. године.

Радна група Владе Републике Србије, коју чине представници Кабинета председника Владе, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства финансија, Министарства омладине и спорта, Националне службе за запошљавање и Привредне коморе Србије, биће задужена за праћење програма.

М. Симовић-Максимовић

РФ ПИО: Дани разговора са Немачком

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање подсећа осигуранике који имају стаж осигурања навршен у Србији и Немачкој и кориснике права из пензијског и инвалидског осигурања остварених применом билатералног споразума о социјалном осигурању, да се међународни дани разговора са Немачком одржавају 13. септембра 2022. године у Ћуприји, од 9 до 16 часова (просторије Филијале РФ ПИО Ћуприја, Трг слободе 1), и 14. септембра 2022. године у Београду од 9 до 16 часова (просторије Службе I Филијале за град Београд на Новом Београду, Булевар уметности 10).

На овим разговорима ће саветодавци из немачког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање и РФ ПИО Србије пружити бесплатну правну помоћ лицима која остварују права из ПИО применом споразума из области социјалног осигурања закљученог између наше земље и Немачке.

Сви заинтересовани грађани обавезно треба да закажу термин доласка на број телефона 011/2030-745.

У припреми монографија Блока 45

Захваљујући иницијативи групе бивших ђака Основне школе „Бранко Радичевић“ са Новог Београда, у марту 2019. у галерији N.EON у Савамали приређена је изложба фотографија под називом „45 година Блока 45“, као сећање на 45 година откако је Насеље сунца, како су овај блок некад називали, почело да живи.

Фотографије су прикупљене из архива ОШ „Бранко Радичевић“, МЗ „Сава“, од професионалних фотографа Томислава Петернека и Милета Гарића, као и од многих станара Блока 45 који су се јављали на конкурс расписан децембра 2018. године. Одзив учесника изложбе је био невероватан, а фото-изложба је добила и медијски публицитет јер је међу излагачима било и афирмисаних медијских посленика.

Након изложбе родила се идеја о монографији у знак обележавања 50 година живота у Насељу сунца – Блоку 45 која је планирана за 2023. годину. Задатак је преузео Карло Борас, један од иницијатора изложбе, члан Извршног одбора Омладине JAZAS-а и уредник галерије N.EON.

Завршен Нишвил џез фестивал

У Нишу је 14. августа завршен 28. Нишвил џез фестивал. Последње вечери фестивала наступио је Џулијан Марли и двоструки добитници Греми награде амерички састав Yellowjackets, који је добио награду „Цар Константин“ за допринос џезу.

Током десет дана трајања фестивала Нишвил је посетило око сто хиљада људи. Наступило је више од 850 извођача који су приказали 250 програма на 15 сцена. Прве вечери фестивала наступила је легендарна Бети Ђорђевић којој је пред концерт уручена награда за животно дело.

Двадесет осмо издање Нишвил фестивала званично је затворио нишки музичар Ненад Цветичанин са бендом Нумизматика.

Просечна плата у јуну – 74.302 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за јун ове године износила је 102.523 динара, док је просечна нето зарада била 74.302 динара, објавио је Републички завод за статистику.

Раст бруто и нето зарада, у периоду од јануара до јуна, у односу на исти период прошле године, био је 13,5 одсто номинално, односно 3,5 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за јун 2022. године номинално су више за 14,2 одсто, а реално за 2,1 одсто.

Медијална нето зарада за јун ове године износила је 56.397 динара, што значи да је зарада 50 одсто запослених у јуну била мања од тог износа.

Београд – Палилула: бесплатни излети

У оквиру пројекта „Треће доба, златно доба“ београдска општина Палилула организује бесплатне једнодневне излете по Србији за пензионере са ове општине.

Прошле године је око пет хиљада пензионера путовало на овај начин. За све излетнике је обезбеђен бесплатан превоз, ручак, улазнице за обилазак знаменитости и путно осигурање.

Пензионери заинтересовани за овакав вид дружења могу да предају пријаву у шалтер сали ГО Палилула, Таковска 12. Пријављивање се врши уз личну карту, копију решења о пензионисању или копију последњег извештаја кориснику, тј. чека од пензије.

Наредни излети су планирани за септембар и октобар, поручују из ове београдске општине, о чему ће најстарије суграђане благовремено информисати. Ближе информације могу се добити и преко Контакт центра општине Палилула, позивом броја 011/2694-429.

Фестивал фолклора у Пироту

Седамнаести Међународни фестивал фолклора, одржан у Пироту од 7. до 10. августа, разгалио је срца публике током три августовске вечери на Омладинском стадиону

који је био пун „као око“. Био је то још један доказ да Пироћанци воле фолклор и обичаје које презентују извођачи из разних крајева света.

Ове године је на Међународном фестивалу фолклора било мање учесника него раније, али домаћини не крију задовољство због свега што су приредили и показали гости из Кипра, Грчке, из далеког Мексика, као и из Инђије.

Трећег дана фестивала у Великој сали Скупштине града Пирота приређен је пријем за представнике фолклорних ансамбала коме су присуствовали заменик градоначелника Милош Цолић и директор пиротског Дома културе Мишко Ћирић. Том приликом гостима су уручени пригодни поклони са мотивима тога краја.

Изложба „Рудник, моја дедовина“

Обележавајући Дан рудара, 6. август, на Руднику је отворена занимљива изложба посвећена овој, одувек значајној привредној области.

На изложби „Рудник, моја дедовина“ постављено је више од 50 фотографија, снимљених између 1952. и 1965. године, на којима се налазе чланови најстаријих рударских породица из овог краја, чији су преци рударили још од доба Карађорђа. Изложени су и сачувани примерци алатки које су вековима коришћене у том послу са седам кора.

Грађа је из архиве Адама Милетића, чији је деда Драгиша рударо од 1937. године, а поред тога се бавио фотографијом и за собом оставио непроцењива документа историје „Рудника“.

Директор „Рудника“ Ацо Илић доделио је специјалну плакету Бранку Хрњаковићу за допринос његове породице у раду рудника. Ова породица са 18 чланова има 347 година рударског стажа.

Дух културе над Рашком

„На три корака од врха неба“, стих песме Васка Попе, био је инспирација да се под истим слоганом, кроз различите жанрове, 28. пут по реду на најбољи начин испроводише култура у оквиру традиционалне манифестације Рашке духовне свечаности (РДС). Из вечери у вече, пуних шест дана, одвијао се богат и пажљиво концепиран програм који је задовољио укус сваког појединца.

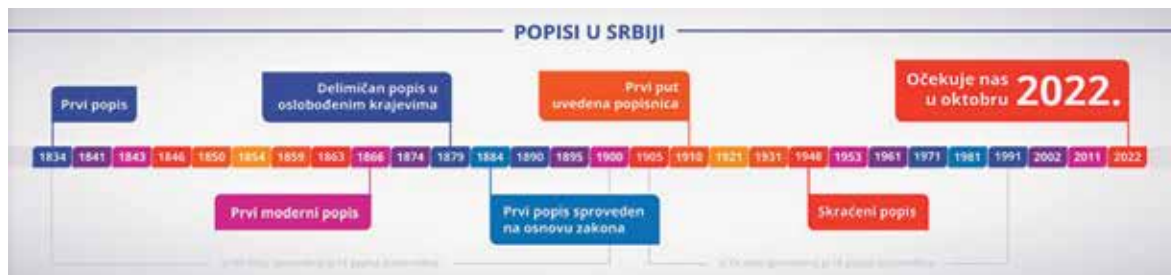

За монодраме „Петријин венац“ и „Књига о Милутину“, у којима су бриљирали Мирјана Карановић и Ненад Јездић, тражило се место више. Исто интересовање изазвале су и трибине повodom 50 година филмова „Кум“ и „Валтер брани Сарајево“.

Милисав Савић представио је ново издање књиге и мултимедијални пројекат „Младићи из Рашке“, а најмлађу публику, у дневној пројекцији „О, како диван дан“, анимирала је Весна Пећанац.

Одржане су радионице мозаика и роботике, а говорило се и о улози медија у очувању културне баштине. За изузетан допринос српској култури и неизбрисив траг, угледно признање „Стеван Првовенчани“ додељено је Дарку Танасковићу, универзитетском професору, дипломати, књижевнику и преводиоцу.

Љубитељи музике уживали су у гласу и импровизацијама џезерке Ане Ђурчин, енергичном наступу и гитари једног од највећих музичара света Вилијама Томаса Емануела, а концертном Дарка Рундека и екипе 21. августа свечано су затворене РДС.

СТАТИСТИКА О БРОЈНОМ СТАЊУ ДОМАЋИНСТАВА И СТАНОВНИКА, ЕКОНОМСКОЈ АКТИВНОСТИ И ДРУГОМ НАЈДАЉЕ ДО МАЈА 2024.

У октобру – попис

Колико станова је на датом кућном броју, од ког материјала су спољни зидови, врста стамбене зграде, да ли има лифт, уписати пун назив зграде – само су нека од питања, поред бројања колико нас има, на која ће испитивачи потражити одговор приликом пописа становништва, домаћинства и станова, који ће се у Србији одржати у октобру ове године под слоганом „Учествуј у попису – остави траг“.

Осим што ћемо добити статистику везану за стамбене објекте, најављено збрајање специфично је и по електронским упитницима. Уместо папир-

обзиром да су до сада укључивала искључиво жене. Пописнице још говоре да ће нас питати о држављанству, брачном стању, броју живорођене деце, економској активности, степену завршеног образовања, националној припадности, матерњем језику и вероисповести.

Ту су и питања важна за остваривање права националних мањина и смањење социјалне искључености.

Наћи ће се и она везана за школовање, као и конкретно „да ли је лице писмено“ са понуђеним одговорима да/не. Након што се изјаснимо о познавању активности, тј.

познавању рада на рачунарима, коначно ћемо знати на каквој смо, као народ, таласној дужини са компјутерима, таблетима, мобилним телефонима.

Надлежни апелују на транспарентност у давању информација, одазивање и моралну обавезу. Ми подсећамо да је супротно понашање у ствари кршење важећег закона. Новчано – у износу од 20.000 до 50.000 динара – биће кажњено лице обухваћено пописом уколико одбије да одговори или пописивачу да нетачан и непотпун одговор.

Уз истицање значаја, из Републичког завода за статистику, надлежног за спровођење пописа, поручују да ће се лични

подаци користити искључиво у статистичке сврхе и да ће се максимално водити рачуна о заштити података.

„Прикупљени подаци од изузетног су значаја за оцену тренутног стања, као и за будуће планирање и доношење различитих стратегија, како на националном тако и на локалном нивоу“ – наводи се на њиховом званичном сајту <https://popis2022.stat.gov.rs>.

Сходно називу, пописом се обухватају домаћинства, станове и друге настањене просторије, затим домаћи и страни држављани који живе и раде у Србији дуже од годину дана или намеравају толико да остану. Не изостављају се ни мигранти из прихватних смештаја, као ни Срби из дијаспоре.

За реализацију пројекта од 1. до 31. октобра, баш када ће своје становнике побројити још и Немачка, Румунија, Ирска и Мађарска, ангажовано је 250 општинских координатора и око 20.000 пописивача и инструктора. Формирана је 161 пописна комисија. Прве резултате ћемо чути већ 30 дана по завршетку пописа, а крај нагађањима о бројном стању и многим другим чињеницама очекује се најдаље до маја 2024. Трошкове у износу од око пет евра по становнику покривају буџет Републике Србије и Европска комисија.

Да подсетимо, претходни попис, који је Републички завод за статистику реализовао уз пратећу кампању „Попис је белешка за будућност. Учествуј у попису“, одржан је 2011. године.

Марија Симиновић-Максимовић

Како препознати пописивача

Пописивач носи легитимацију коју је у обавези да покаже пре него што уђе у домаћинство. На предњој страни легитимације налази се лого РЗС-а, име и презиме пописивача, његова фотографија и број личне карте. На полеђини легитимације налази се овлашћење за рад.

них анкета на које смо навикли, помоћу лаптопова, путем интернета, подаци прикупљени електронским упитницима, додуше традиционалном методом „лице у лице“ и „од врата до врата“, биће директно послати на сервер Републичког завода за статистику (РЗС).

Поред уобичајених питања колико нас је, ко смо – у области старости и пола, има и нових питања. Тражиће се одговор за биолошки број деце и мушкој популацији, с

И званична статистика прославила јубилеј

У априлу ове године обележено је 160 година званичне статистике у Србији. Њеним почетком сматра се 1862. година, односно моменат када је кнез Михаило Обреновић потписао документ којим се Економско одељење Министарства финансија обавезује да води статистичке послове за све гране државне управе. Српска земаљска статистика, претеча данашњег Републичког завода за статистику, основана је 1945. године.

Помоћ за куповину нове опреме

Игор Мировић, председник Покрајинске владе, уручио је 9. августа уговоре о додели бесповратних средстава за куповину нове опреме представницима 43 привредна друштва, за шта је из покрајинског буџета издвојено 239 милиона динара.

Према његовим речима, трећина компанија којима су средства одобрена налази се у општинама из треће категорије развијености: Алибунару, Тителу, Чоки, Белој Цркви, Иригу, Ковину, Оџацима, Жабљу, Бачу и Малом Иђошу.

– Заједно са овим предузећима инвестираћемо укупно 650 милиона динара у набавку нове опреме. Желимо да подржимо домаће предузетнике и да на тај начин очувамо укупну економију наше земље. Предузетници су основна развојна полу-га и носиоци привреде Војводине и стога ћемо наставити са подршком овом сектору – рекао је Игор Мировић.

Председник Покрајинске владе је додао да је од оснивања Буџетског фонда за спровођење мера развојне економске политике АП Војводине 2017. године, додељено 790 милиона динара за 146 предузећа за ову намену, док је за отварање нових радних места додељено 800 милиона динара 61 предузећу.

Игор Мировић уручује уговоре привредницима

Када је реч о привредним кретањима, према Мировићевим речима, у првих шест месеци ове године у области индустријске производње у односу на исти период прошле године забележен је раст од 3,3 процента на нивоу Србије, док је у Војводини раст износио 7,4 процента.

Овом приликом је истакнуто и то да су на нивоу Војводине забележени охрабрујући подаци и у секторима грађевинарства, туризма, угоститељства и трговине. Пред-

седник Покрајинске владе је нагласио и да посебно охрабрује податак да је у другом кварталу 2022. године у Војводини запослено 4.728 особа више у односу на исти период прошле године.

Додели уговора о бесповратним средствима привредницима присуствовали су и директор Развојне агенције Војводине Дарко Буљешевић и председник Привредне коморе Војводине Бошко Вучуревић.

М. Мектеровић

КОНКУРС ЦРВЕНОГ КРСТА СРБИЈЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Допринос социјалној инклузији ОСИ и старијих

У оквиру пројекта „Јачање отпорности старијих особа и особа са инвалидитетом током кризе ковид 19 и будућих криза“ Црвени крст Србије објавио је позив на тендер на који до 15. септембра ове године могу конкурисати организације цивилног друштва, чланице мрежа организација које се баве старијима или особама са инвалидитетом; локалне организације старијих и особа са инвалидитетом; и друге организације цивилног друштва старијих особа и ОСИ у заједницама које се баве јавним заговарањем и социјалном инклузијом.

Пројекти којима ће организације цивилног друштва конкурисати на овом тендеру требало би да се баве једном од следећих активности или њиховом комбинацијом: заговарачким иницијативама везаним за локалне јавне политике; пружањем основ-

них волонтерских услуга малог обима за старије особе и особе са инвалидитетом; припремом материјала за локални и национални дијалог о јавној политици; подизањем јавне свести и едукацијом на тему социјалне инклузије старијих особа и особа са инвалидитетом, активног старења и волонтирања; културним активностима уз учешће старијих особа и ОСИ; као и прилагођавањем друштвеног окружења које

није доступно особама са инвалидитетом како би се подржало њихово укључивање у заједницу.

На тендеру је могуће конкурисати и са другим пројектима који „очигледно доприносе социјалној инклузији старијих и особа са инвалидитетом“, и они ће такође бити процењени заједно са осталим предлозима, али набројане активности ипак треба да буду главни фокус ових микропројеката.

Максимално одобрен буџет по пројекту на овом конкурсима је 5.700 евра.

Пројекат „Јачање отпорности старијих особа и особа са инвалидитетом током кризе ковид 19 и будућих криза“ трогодишња је иницијатива у региону Западног Балкана, коју координира Црвени крст Србије, а подржавају Европска унија, Аустријска развојна агенција и аустријски Црвени крст.

Г. О.

МЕЂУНАРОДНИ ОКРУГЛИ СТО У КЊАЖЕВЦУ

Како из круга неразвијених

Међународни округли сто „Локална самоуправа: како из круга неразвијених“, одржан је 30. јула у Дому културе у Књажевцу. Разговарало се о проналажењу одрживог решења за унапређење развоја недовољно развијених општина из области економије и друштва, а учествовали су представници научних заједница из Србије, Бугарске и Северне Македоније.

Скуп је организовао Кабинет министра за развој недовољно развијених општина, Новице Тончева, и то је био други округли сто на тему „Локална самоуправа: како из круга неразвијених“. Прошле године скуп је одржан на Власинском језеру, општина Сурдулица.

Како је стратешки циљ Владе Србије оспособљавање свих неразвијених и девастираних општина за њихово квалитетно функционисање, одлучено је да се овогодишњи скуп одржи у Књажевцу јер је ова општина једна од 44 које спадају у круг изразито недовољно развијених општина према Уредби Владе из 2014. године.

За скуп у Књажевцу приређен је и Зборник радова који обухвата све ове теме. Аутори зборника, Јелена Трифуновић и др Саша Ђорђевић, имали су намеру да се ука-

Скуп у Књажевцу посвећен развоју локалне самоуправе

же на најважније проблеме неразвијених општина у Србији.

– Имамо мултидисциплинарни приступ сложеним проблемима развоја неразвијених подручја и у Србији и у Бугарској и у Македонији. У зборнику је 15 радова угледних академика из ове три земље који се баве различитим аспектима регионалног развоја, првенствено указујући на могу-

ће путеве изласка из круга неразвијених – рекао је Бобан Стојановић, професор на Економском факултету у Нишу.

Према одлуци Владе Србије, у неразвијене општине сврстане су 44 локалне јединице које према степену развијености спадају у четврту групу, чији је степен развијености испод 60 одсто републичког просека.

И. В. Вуликић

МИНИ ОЛИМПИЈАДА ТРЕЋЕГ ДОБА СРЕМСКОГ ОКРУГА

Инђија најуспешнија

Градско удружење пензионера Сремске Митровице, уз подршку града, организовало је 3. августа ове године регионалну Мини олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба за Сремски округ. Такмичење је одржано у спортско-рекреативном центру „Пинки“.

Надметању су, између осталих, присуствовали и градоначелница Сремске Митровице Светлана Миловановић и представници Филијале РФ ПИО Сремска Митровица. Све време ту је била и патронажна служба Дома здравља, која је на тај начин пружала подршку такмичарима.

Олимпијаду је пратио и богат културно-уметнички програм.

Надметање се одвијало у четири дисциплине: пикаду, кошарци, фудбалу и штафетном брзом ходању. На олимпијади је учествовало седам екипа из шест општина са територије Сремског округа и града Сремска Митровица, а такмичари су показали изузетну спремност за своје године и трудили се да постигну што боље резултате.

Свеукупни победник Мини олимпијаде Сремског округа је екипа Инђије, друго место припало је екипи Старе Пазове, а треће домаћинима, Сремској Митровици. За постигнуте резултате додељене су захвалнице и пехари.

– Када је такмичарски део завршен, у клубу пензионера на Сави настављено је дружење уз ручак, музику, игру и песму – рекла је Мирјана Тресканица, председница Удружење пензионера Сремске Митровице.

Најуспешнији на регионалном такмичењу представљали су Срем на покрајинском надметању у Зрењанину.

Г. О.

Домаћини најбољи

Прва олимпијада спорта, здравља и културе пензионера Војводине, на којој је учествовало 120 такмичара из 22 екипе из свих већих градова и општина у Покрајини, одржана је 15. августа ове године у зрењанинској хали „Медисон“. Олимпијаду је организовало Градско удружење пензионера (ГУП) Зрењанин на челу са председником Славком Шућуровићем, а у сарадњи са Савезом пензионера Србије (САПЕНС), Савезом пензионера Војводине (СПВ) и локалном самоуправом. Председник Организационог одбора Олимпијаде био је Симо Салапура, градоначелник Зрењанина.

Надметања су пратили и проф. др Андреја Савић, председник САПЕНС-а, Момчило Вуксановић, заменик председника САПЕНС-а, Милан Ненадић, председник СПВ, Дејан Димитријевић, директор Филијале РФ ПИО Зрењанин.

Учесници су се такмичили у четири дисциплине: пикаду, фудбалу – шутирању пенала на мале голове, кошарци – извођењу слободних бацања, и брзом ходању. Сва такмичења су се одвијала у фер и спортској атмосфери, пред будним очима и уз асистенцију око тридесет волонтера, колега пензионера, чланова ГУП Зрењанин. Победник прве Олимпијаде спорта, здравља и културе пензионера Војводине у укупном пласману је петочлана екипа домаћина Зрењанин I,

Градоначелник Симо Салапура честитао учесницима

другопласирана је била екипа Зрењанин II, а на трећем месту екипа Нови Сад, састављена од чланова Удружења пензионера града Новог Сада.

– Већ се подразумева да је бављење спортско-рекреативним активностима од великог значаја за нас који живимо треће доба, али овога пута на Олимпијади обухватили смо и културне активности кроз књижевни конкурс на којем смо наградили пет радова из различитих области књижевности. Организовали смо и изложбу сликарских радова са колоније слика одржане на нивоу Војводине. Кроз Олимпијаду је испуњена и једна од основних функција оваквих манифестација, дружење пензионера, јер један број старијих живи сам, па им је тај сегмент веома важан. Након спортских такмичења која су се одвијала у доброј атмосфери, уз толеранцију и мало навијања, у хотелу „Војводина“

подељени су пехари и књижевне награде, уз кратак културно-уметнички програм, дружење и музику. Наравно, разменили смо искуства о томе како друге организације реализују своје програме и активности – рекао је Славко Шућуровић.

Проф. др Андреја Савић је истакао да су оваква окупљања пензионера промоција активног живота у њиховој старосној доби.

– Ова активност удружења пензионера је препозната и добија подршку од стране наше државе. Такође, и све форме оваквих активности, у више етапа на нивоу округа, Покрајине, а почетком септембра и у Београду, као највећој градској организацији пензионера. Темпирали смо да се као круна свега тога од 28. септембра до 2. октобра одржи централна републичка манифестација у Врњачкој Бањи, на којој ће се окупити око 600

учесника по систему успеха на тим такмичењима. Обезбеђена су потребна финансијска средства и овај концепт је прошао све надлежне органе у Савезу. На реду је 15. Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, а у сарадњи са Републичким фондом ПИО ми смо урадили модификацију такмичења, тако да је акценат стављен на регионални ниво. Када је реч о културним садржајима, они су оплемењени тако што ћемо ове године у Врњачкој Бањи успети да окупимо и најуспешније регионалне ревијалне екипе са смотри хорова, ликовних колонија, књижевне ствараоце итд. Процењујем да ћемо претходно у оквиру ових садржаја активирати око десет хиљада припадника трећег доба. У сваком случају, морамо се прилагодити и епидемиолошким условима на централној манифестацији. Очекујем и да ћемо уз велику подршку РФ ПИО, као и до сада, обезбедити финансијска средства за ову врсту стандарда наших најстаријих суграђана – рекао је председник САПЕНС-а.

Градоначелник Зрењанина Симо Салапура је, честитајући присутним пензионерима на успешној организованој првој Олимпијади Војводине, истакао да му је била велика част да буде председник Организационог одбора те манифестације.

Мирослав Мектеровић

ОЛИМПИЈАДА ПЕНЗИОНЕРА НИШАВСКОГ ОКРУГА

Дружење важније од резултата

Олимпијада пензионера Нишавског округа одржана је 17. августа у Мерошини. Учествовало је седам екипа које су се надметале у пикаду, шаху, извођењу пенала, у слободним бацањима и у дисциплини коју су назвали – погоди циљ. Укупни победник Олимпијаде је екипа Сврљига, други су пензионери из Мерошине који су бриљирали у шаху, а треће место је припало Нишлијама.

Иначе, осим Ниша и Мерошине, на овој својеврсној смотри спорта и забаве уче-

ствовала су и удружења пензионера из Алексинца, Ражња, Дољевца, Сврљига и Гаџиног Хана.

Дан предвиђен за спортске активности пензионера протекао је без икаквих проблема. Такмичарске дисциплине су, наравно, биле примерене годинама старије популације, међутим, ентузијазам и енергија нису ни једног тренутка мањкали.

– Могло би се чак рећи да и много младима пензионери могу да буду пример неговања животног стила да је у здравом

телу здрав дух – каже Властимир Гоцић, председник Удружења пензионера града Ниша.

Он наглашава да се и овај пут показало да су пензионерима дружење и лепа и пријатна атмосфера много важнији од освојених поена и пласмана на такмичењу.

Овогодишњу Олимпијаду први пут је организовало Удружења пензионера града Ниша и у плану је да убудуће то буде традиција.

Љ. Г.

У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ ОДРЖАНА ОЛИМПИЈАДА ПОДУНАВСКОГ ОКРУГА

Паланчани иду у Врњачку Бању

Уз подршку Савеза пензионера Србије, Општинска организација пензионера Смедеревске Паланке била је организатор и домаћин пете Олимпијаде спорта, здравља и културе Подунавског округа. На такмичењима су учествовале по две екипе из Смедеревске Паланке, Велике Плане и Смедерева, укупно 30 такмичара.

Пре свечаног отварања Олимпијаде, фолклорна секција пензионерског КУД „Доња Јасеница“ извела је игре из Шумадије, а све госте и такмичаре поздравио је Слободан Б. Панџић, председник Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке. Олимпијаду је отворио Момчило Вуксановић – Мома Брада, заменик председника Савеза пензионера Србије.

Олимпијада је одржана у сали ОШ „Олга Милошевић“, чији директор Дарко Димитријевић се потрудио да пензионери имају одличне услове током такмичења у шутирању на кош, малим головима, пикаду, шаху и брзом ходању. Свеукупни победник Олимпијаде је екипа Смедеревске Паланке 1, која ће на Олимпијади у Врњачкој Бањи представљати Подунавски округ. Поред

Смедеревске Паланке 1, Подунавски округ представљаће и репрезентација комбинована од осталих такмичара.

Друго место освојила је Смедеревска Паланка 2, трећи су били „Деспоти“ (Смедерево), четврти „Миленијум“ (Велика Плана), пети „Јерина“ (Смедерево) и на шестом месту екипа „Морава“ (Велика Плана).

Домаћин идуће, шесте Олимпијаде биће Велика Плана, а заставу је Миодрагу Мики Милосављевићу, уручио Слободан Б. Панџић,

председник паланачких пензионера. Интересантно је да је за шаховску екипу Смедеревске Паланке играо чувени велемајстор осамдесетогодишњи Душан Рајковић, док су у свим екипама наступале и представнице лепшег пола.

По завршетку надметања, на дружењу уз закуску, Момчило Вуксановић – Мома Брада похвалио је домаћина за одличну организацију овог спортског догађаја.

Сл. Костантиновић

СКУП САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА СРБИЈЕ У ПОЖАРЕВЦУ

Трибина и спортски сусрет

У Пожаревцу је, 29. јула ове године, у организацији Савеза инвалида рада Србије, одржана трибина на којој је говорио Божидар Цекић, председник СИР Србије и члан Савета Владе за питања особа са инвалидитетом.

Цекић је чланове организације упознао са плановима Савеза за наредни период, док је чланство говорило о проблемима са којима се сусреће. Тренутно највећи проблем, како су навели, јесте немогућност набавке огрева (угља) за зиму. Председник Цекић је истакао да ће предузети све што је у његовој надлежности, али је навео и да треба имати разумевања за тренутну ситуацију.

– Предузете су све мере да се нађе задовољавајуће решење али ипак треба водити рачуна о приоритетним установама и организацијама које треба да имају предност – рекао је председник СИР Србије.

Божидар Цекић, седи лево

Након трибине, одржано је и такмичење инвалида рада у шаху и пикаду. Божидар Цекић је честитао свим учесницима а победницима уручио медаље и признања.

Ову програмску активност Савеза инвалида рада Србије финансијски је помогло Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Са скупа у Пожаревцу упућена је подршка председнику Републике Србије Александру Вучићу за све што ради и предузима за бољи положај Србије и за очување мира.

М. Јовановић

НИШ

Обука за неговатеље старијих особа

У Нишу је почетком августа за шест полазника почела бесплатна обука за неговоње старијих особа. Обука траје 23 радна дана од којих се шест дана ради теоријски део а осталих 17 је намењено за реализацију кроз практичан рад у установама социјалне заштите.

Полазници обуке су незапослена лица са евиденције Националне службе за запошљавање у Нишу, а обуку финансира Министарство за бригу о породици и демографију у сарадњи са Покретом трећег доба Ниш.

Током трајања обуке полазницима је обезбеђена литература и санитарни преглед. Кроз теоријски и практичан рад полазници ће стећи стручно и теоријско знање а сви који успешно заврше обуку добиће сертификат да се баве занимањем неговатеља за којим у Нишу постоји велика потреба. Серфитикат је међународно признат.

Показало се да преквалификације и обуке представљају шансу за запослење средње и старије популације која на евиденцији НСЗ чека посао. А установама које брину о старима и особама са посебним потребама недостају стручни људи који ће на најбољи начин одговорити захтевима те популације.

Љ. Глоговац

Мала помоћ за добро старење

У 21. веку, као што је познато, на глобалном нивоу постаје све израженији тренд старења становништва. Иако је продужење животног века одлична вест, неспорно је да ове демографске промене доносе и изазове, како за појединце тако и за одређене државне системе. У складу са тим предузимају се различите социјалне и економске мере које би сениорима омогућиле да што дуже буду здрави, самостални и да живе што квалитетнијим животом.

Сва истраживања показују да је „старење код куће“, осим тога што је по самог корисника, његову породицу и друштво најпогоднија опција, уједно код старијих и најомиљенија. Према једној америчкој студији, чак 90 одсто старијег становништва жели да остане да живи у својој кући што је могуће дуже, а ситуација није другачија ни у европским земљама. Сениори највише воле да старост проведу у свом дому чак и када имају неке здравствене проблеме, што је потпуно оправдано ако узмемо у обзир осећај независности и удобности који само наша кућа може да нам пружи.

Развојем различитих специјализованих услуга које то омогућавају сада је много лакше и извесније да стари остану у свом дому поштеђени стреса који носи промена околине и њихове дневне рутине и активности. Останак код куће обезбеђује да остану на месту које им је познато и које воле, што је на крају пресудно за квалитет живота.

У свету се већ неко време развијају програми чији је циљ да сениорима омогуће комфоран и сигуран самостални живот. Услуге тих центара обично укључују кувани оброк (и доставу јела), прање веша, друштвене и рекреативне активности, услуге фризера. Често су неке од тих ставки бесплатне јер се центри издржавају од донација. Постоје такође и специјализоване фирме које старијима помажу у одржавању њиховог дома.

Доступност једног топлог obroка пензионерима и уопште старијим грађанима, можда изгледа као мала ствар али у складу са сазнањима о важности добре исхране

за здравље, нарочито како старимо, то је дефинитивно нешто што на дневном нивоу може знатно да побољша квалитет живота. Старији често нису у могућности да кувају, да иду у набавку. Понекад је узрок томе нарушено здравље, отежана покретљивост,

лошији вид, а понекад, нарочито код оних који су изгубили вољену особу и живе сами, просто губитак жеље да спремају оброк само за себе.

Последњих година је, услед све ужурбанијег животног стила и сталне битке са временом, значајно порасла популарност услужних објеката који нуде „ручак за понети“ и у којима свако може пронаћи нешто за свој

се не исплати да кувају само за себе. Ипак, има и парова који долазе јер „неће да троше време на кување, већ да уживају“. У овој фирми још кажу да немају посебне погодности за пензионере али се увек труде да на менију буду и јела која свако себи може да приушти.

Сличан одговор добили смо и из ресторана „Натина кашика“ из Крушевца. Како је наша саговорница указала, пензионери чине велики део купаца и најчешће воле свакодневно да прошету до неког од њихових објеката и изаберу нешто са дневног менија. За више дана узимају најчешће петком како би имали ручак и за викенд.

Готову кувану храну, разне врсте салата, меса, варива... данас нуде и многе друге кухиње и ресторани, као и велик број супермаркета, па су и могућности да се пронађе нешто што одговара велике. Иако је то скоро увек, без обзира на погодности које неки од њих нуде пензионерима, скупља варијанта него кад се спрема код куће, вероватно се може бар понекад приуштити задовољство куваног obroка без труда и напора.

Побољшање квалитета живота људи је нешто чему се константно тежи, а како су сениори важан и све бројнији део становништва, потребно је да се акценат више ставља на развој програма и система који ће им олакшати живот, али и омогућити да остварују социјалне контакте, баве се физичким активностима и воде живот који, иако је другачији од оног у млађим годинама, по свом квалитету не одудара много од њега.

Драгана Лукић Лазовић

Дневни центар

Удружење пензионера града Новог Сада, вођено идејом да обезбеди пензионерима место где ће моћи да добију помоћ и одређене услуге, основало је пре неколико година свој Дневни центар. Овде пензионери (између 50 и 60 их свакодневно посети Центар) могу да уз чај или кафу уживају у разговору са људима сличних интересовања, бесплатно учествују у различитим спортско-рекреативним активностима, културно-уметничким радионицама, измене крвни притисак и ниво шећера у крви, да добију разне друге савете и помоћ која им је неопходна, али и да користе услуге фризера и кројача по симболичним ценама.

укус и новчаник. Корисници су запослени, студенти, али све више и пензионери. Од нашег саговорника из „Клопа као код куће“ из Новог Сада сазнали смо да, на њихово задовољство, велики број купаца чине пензионери и старији људи. Како наводе, они углавном узимају храну за неколико дана, ставе је у фрижидер и по потреби подгревају. Има и оних покретнијих који долазе свакодневно, да из прве руке виде шта има у понуди. Најчешћи коментар старијих који се код њих хране, кажу у „Клопи“, јесте да им

Смотра врхунске уметности

Фестивал културе младих Србије више од пола века доводи на обале Тимока, у Књажевац, младост и таленте из целе земље. Овогодишњи, 61. фестивал отворио је председник општине Књажевац Милан Ђокић речима да је то „фестивал за лепшу и срећнију Србију“.

– Мало је градова у Србији, па и у Европи, који се могу похвалити да имају фестивал са традицијом дугом више од пола века као што је Књажевац. Генерације и генерације уметника из читаве Србије почињале су каријеру и стасавале управо на књажевачком фестивалу – рекао је Ђокић.

Фестивал културе младих Србије одржан је од 18. до 26. јула на платоу испред Дома културе поред Сврљишког Тимока, на Летњој позорници и у Ургусовачкој кули. Учествовало је више од хиљаду младих стваралаца из целе Србије, а програм је, као и сваке године, био састављен од њихових најбољих остварења.

Ова мултикултурална републичка смотра од 1962. године омогућава извођење и презентацију стваралаштва младих у

Немања Ђурчић из Новог Сада са наградом „Тимочка лира“ за 2022. годину

области музике, хорског певања, књижевности, рецитаторства, драме, филма, фолклора, модерног плеса, балета, уметничке фотографије, омладинске карикатуре, стрипа и видео стваралаштва.

Учесници фестивала су млади до 30 година старости, који се баве врхунским аматеризмом. За 60 година постојања, више од 60.000 младих стваралаца Србије доносило је на фестивалску позорницу раскош

талента и младалачког немира, занос и умеће уметничког стварања.

Покровитељи фестивала били су општина Књажевац и Министарство културе и информисања, а извршни организатор Дом културе Књажевац. Гости фестивала били су бројни уметници који су за посетиоце приредили концерте, изложбе и промоције књига.

Важан део фестивала је и такмичење младих песни-

ка „Тимочка лира“. Представљање књиге поезије прошлогодишњег победника, Анђеле Ђокић из Београда, „Страх од река“, одржано је 26. јула испред Дома културе, као и финално песничко вече „Тимочка лира 61. ФКМС“. Награду „Тимочка лира“ додељује Радио Београд 2, а ове године то признање је припало Немањи Ђурчићу из Новог Сада за песму „Монолит“.

Драгић Ђорђевић

Проглашењем победника и концертима на централној позорници у Гучи, завршен је 61. Драгачевски сабор трубача који је трајао од 5. до 7. августа 2022. Победник овогодишњег Сабора је оркестар Бојана Крстића из Владичиног Хана, а прва труба Драгачева је Елвис Бајрамовић из Бојника.

Смотра трубаштва и народног стваралаштва ове године окупила је велики број посетилаца, а организаторе радује што се Сабор враћа изворности и популарности какву је некада имао, као највећа културно уметничко туристичка манифестација у Србији.

Неизоставни део саборског програма је приказ драгачевске свадбе из 19. века, како се некада одлазило по младу и

ОДРЖАН 61. ДРАГАЧЕВСКИ САБОР ТРУБАЧА

Повратак изворности

који су стари свадбарски обичаји, наравно у пратњи трубача. То је део атмосфере која госте у трубачку варошицу привлачи већ више од шест деценија.

У Гучу су због такве атмосфере и ове године стигли гости из Шпаније, Немачке, Пољске, Португалије и земаља окружења. Музика их повезује и лако

се споразумевају без обзира којим језиком говоре.

– Сабор је свакако покретач развоја туризма у нашој општини, нешто што нас чини препознатљивим. Драгачевски сабор трубача је буквално национални бренд. Мислим да је значајан за културни развој читаве Србије, јер је то јединствена манифестација на овим просторима, чак и на Балкану, када је у питању оваква врста музике – каже Маријана Луковић из Туристичке организације Драгачева.

У време Сабора Гуча три дана не спава. Гости уживају свим чулима, у звуцима трубе, у шаренилу српске традиције и културе, у богатом програму на саборским позорницама, па и у укусима српских специјалитета.

Р. М.

Повратак доброг домаћег вина

Власотиначко виногорје било је по површини међу најмањима на подручју некадашње Југославије, али је и даље познато по квалитетним винима. Тако се и овог августа, на обалама Власине, на 36. Винском балу окупило и старо и младо из више градова Србије и земаља у окружењу.

Овогодишњи сусрет винара, виноградара и љубитеља вина имао је изузетно богат културно-забавни али и стручни саветодавни програм.

Проглашење најбољих винара је врхунац дводневне манифестације којом се у Власотинцу деценијама негује традиција производње вина. Према оценама жирија 36. Винског бала, Ненад Митић из Власотинца ове године направио је најбоље младо бело вино, а у категорији традиционалних белих вина победио је Дејан Новичић из Горње Ломнице. Награда за најбоље традиционално црвено вино припала је Јовану Печенковићу из Власотинца, док су лауреати у категорији врхунских црвених вина Новица Ђокић и Новица Петровић, такође из Власотинца.

У околини ове вароши више нема винограда у површинама какве су некада биле, али охрабрује то да је на овогодишње такмичење своја вина донело шест нових винара.

Братислав Петровић, председник општине Власотинца, истакао је да, између осталог, и због тога локална самоуправа подржава Вински бал.

– Циљ нам је да се подсетимо старе славе власотиначког виногорја, али и да охрабримо и подржимо младе винаре и виноградаре

Победници овогодишњег надметања винара

ре у обнови засада и прављењу домаћих вина – истакао је Петровић.

И на овогодишњој манифестацији одржано је традиционално кување виноградарске јаније, које годинама негује Планинарско-туристичко друштво „Морич” из Власотинца. Организовано је и пливање за „златно виноградарско буренце”, у коме је, у конкуренцији од чак 40 такмичара, победио осамнаестогодишњи Немања Давинић.

У пратећем делу манифестације проглашени су и победници такмичења за најлепшу песму и најлепшу карикатуру на тему вина и виногорја.

На конкурс за најлепшу песму награђени су Љиљана Тамбурић из Крушевца и браћа Срба Такић и Петар Такић из Власотинца. По оцени стручног жирија, најлепшу карикатуру на тему вина урадио је Мухамед Ђерлек из Новог Пазара. Друго место припало је Зорану Михајловићу из Београда,

а треће Јовану Спасићу из Власотинца. За „богињу вина”, односно најлепшу девојку Винског бала, проглашена је Милица Здравковић из Власотинца.

У стручном делу манифестације, стручњаци из лесковачке Пољопривредне саветодавне стручне службе младим винарима и виноградарима указали су на нова сазнања у овој области. Општи закључак је да се, после деценија стагнирања, у Власотинцу поново може попиту добро домаће вино, а за похвалу је и то што га млади домаћини припремају уважавајући препоруке струке.

И ове године уз лепо уређене тезге тридесетак излагача вина на Нешићевом кеју у центру Власотинца било је мноштво винопија и гурмана, љубитеља јаније, помало заборављене хране, и слаткиша припремљених од младог вина. Манифестацију је пратио и богат забавни и музички програм.

Томислав Стевановић

ТРИНАЕСТА КУПИНИЈАДА У РУЈИШНИКУ

Купини у част

Тринаеста манифестација „Дани купине 2022” одржана је 30. јула, на Огњену Марију, у Рујишнику код Трстеника. Организатор овог окупљања била је Месна заједница Рујишник а покровитељи општина Трстеник и Народни универзитет. Овогодишње „Дане купине” пратила је обилна киша која је донекле омела извођење планираног програма.

Манифестацију је свечано отворила председница општине Трстеник Милена Турк (на слици) која је поздравила присутне и нагласила да општина

подржава овакве манифестације. Уследило је традиционално сечење славског колача, а овогодишњи колачар Небојша Миладиновић предао је ту част за наредну годину Александру Јовановићу.

У име организатора, председник МЗ Рујишник Милорад Марковић захвалио је свима који су подржали и помогли одржавање „Дана купине 2022”.

Купине и производе од купина – слатко, колаче, купиново вино, сок, изложило је десет излагача. Према оцени жирија, најбоље производе имала је Лелица

Јовановић, која је поред купина понудила и слатко од купина, купиново вино, а најквалитетније купине Марина Перић.

У културно-уметничком програму учествовали су КУД „Свети Никола” из Трстеника и КУД

„Медвеђа” из Медвеђе. Изабрана је и мис Купинијаде, а домаћин је уручио захвалнице институцијама и појединцима који су помогли организацију манифестације у Рујишнику.

Д. Ивановић

ДА ЛИ УКРШТЕНИЦЕ МОГУ ДА УСПОРЕ МЕНТАЛНО СТАРЕЊЕ

Тренинг за мозак

Како наводи Међународни часопис за геријатријску психијатрију, у недавној највећој онлајн студији до сада – са више од 19.000 учесника у Протект истраживању које су предводили Универзитет Екстер и Кингс колеџ у Лондону – утврђено је да, једноставно речено, што су старији од 50 година редовније решавали загонетке као што су укрштене речи и судоку, то је касније боље функционисао њихов мозак.

Истраживачи су замолили учеснике студије да најпре пријаве колико често се баве загонеткама речи и бројева а затим су испитаници свакодневно током недељу дана испуњавали детаљне онлајн когнитивне тестове осетљиве на мерење промена у функцији мозга. Резултати тестирања су открили да су учесници који су се редовније бавили загонеткама, боље обављали задатке процене пажње, закључивања и памћења.

Према речима др Ен Корбет, са Медицинског факултета Универзитета у Екстеру, која је водила истраживање, показало се да што су људи чешће решавали мозгалице као што су укрштене речи и судоку, то је њихов учинак био бољи у низу задатака који процењују памћење, пажњу и резонување. Побољшања су посебно била очигледна у брзини и тачности, а у неким областима напредак је био изузетан: када је реч о тестовима за мерење краткорочног памћења, људи који редовно решавају судоку

или укрштеницу имали су учинак као да су у просеку осам година млађи од оних који то не чине, док је у неким тестирањима областима функција мозга љубитеља укрштеница била еквивалентна и десет година млађим особама.

Не можемо рећи да решавање ових загонетки нужно смањује ризик од деменције у каснијој животној доби, нагласила је др Корбет, али ово истраживање подржава претходне налазе који указују да редовна употреба слагалица са речима и бројевима помаже да наш мозак дуже ради боље.

У истраживању су учествовали испитаници од 50 до 93 године старости, а љубитељи загонетања постигли су боље резултате у свих 10 тестова. Клајв Балард, који на Медицинском факултету Универзитета у Екстеру предаје о болестима повезаним са старењем, каже да се Протект показао као једна од најубудљивијих истраживачких иницијатива ове деценије, јер нам је омогућио да боље разумемо како мозак стари и како можемо да смањимо ризик од деменције.

Мозак се састоји од много веза, наводе ови истраживачи, које морамо редовно да користимо у активностима попут укрштеница и слагалица како их не бисмо изгубили. Односно, наставак активне употребе наших „вијуга“ побољшаће капацитет мозга и његову прилагодљивост, а за то је довољна и једна укрштеница дневно.

Познато је да вербалне способности имају тенденцију да се побољшавају с годинама, те у старијем добу можемо да будемо бољи у играма које се односе на речи, док, с друге стране, неке когнитивне вештине – ментална брзина, фокусирање, игнорисање ометања – често опадају како старимо. Због тога је важно да и у средњим годинама изазивамо свој мозак овим врстама задатака јер сваки такав ангажман, како кажу научници, биће одбојник од когнитивног пада у старости. Како слагалице/укрштенице захтевају вишеструке визуелно-просторне когнитивне процесе, ова студија сугерише и да се корист од ангажовања у мисаоно захтевним активностима не акумулира краткорочно већ има дугорочне ефекте. Улога укрштених речи у спречавању когнитивног опадања је од посебног значаја с обзиром на њихову широку и лаку доступност (новине, књиге, интернет) и минималне трошкове.

Ове идеје се заправо односе на оно у чему уживате и чему тежите током свог живота, наводе геријатријски психолози, јер људи који брину о себи радије желе да се ангажују него да не раде ништа.

И Студија старења која је, додуше на знатно мањем узорку, пре неколико година у Бронксу (Њујорк) испитивала ове релације, показала је врло сличне резултате. У њој је иницијално праћено 488 когнитивно нетак-

нутих појединаца који живе у заједници, а клиничке и когнитивне процене, мерене Бушкеовим тестом селективног подсећања, вршене су сваких 12-18 месеци. Студија је показала да је активно решавање укрштених речи, независно од нивоа образовања, одложило почетак убрзаног опадања памћења за чак 2,5 године код особа код којих се касније развила деменција.

Иако, дакле, нема доказа да ће укрштене речи и друге мозгалице сигурно зауставити ментални пад или деменцију, практиковање оваквих активности током живота може повећати менталне способности те ће оне достићи вишу полазну тачку пре евентуалног пада. Ако пад крене од вишег нивоа когнитивних способности, вероватно ће бити потребно и више времена да се спусти на ниво који је приметан или омета функционисање, пише истраживачки тим Екстера.

Одлагању почетка деменције, осим наведеног, у извесној мери могу допринети и друге когнитивно стимулативне активности у слободном времену – читање, играње друштвених игара или свирање неког музичког инструмента. Поред свега тога, да подсетимо и на оно најочигледније: подршка здравом мозгу како старимо јесте и добра физичка форма, здрава и избалансирана исхрана, да не пушимо, да пијемо само у складу са препорученим смерницама, и да слушамо савете лекара.

М. Јовановић

Пијте више, момци и девојке

Несвакидашња кампања пореске управе Јапана: подстицање младих да конзумирају више алкохола и тако поправе државне финансије

Демографски проблеми Јапана – његово рапидно старење и смањивање становништва – предмет су глобалне пажње као лабораторија у којој се проучавају проблеми „сребрних економија“, друштва која су изложена демографском назадовању. Најновији повод за светски публицитет је једна кампања тамошње пореске управе са необичним слоганом: „Живео sake“ („Sake Viva“).

Sake је традиционално и популарно алкохолно пиће Јапанаца које се добија ферментацијом пиринча и по садржају алкохола је између пива и вина. Sake је обавезан део верских, породичних и друштвених светковина, али и на менију модерних барова који гостима нуде и све оно што је дошло са Запада: од пива до вискија.

Повод за кампању „Живео sake“ је фискални: јапански „миленијалци“ (они рођени између 1981. и 1996, дакле у добу од 26 до 41 године), као и припадници генерације „3“ (Зед) – рођени између 1997. и 2012, који тек постају пунолетни, мање су склони алкохолном пороку и пратећим ритуалима дружења од својих родитеља, што је за резултат имало значајан пад потрошње алкохолних пића: са 100 литара просека по становнику Јапана у 1995. на 75 литара у 2020.

То се одразило и на прилив пореза од алкохолних пића, која додуше у укупним пореским наметима у Јапану сада уместо некадашњих пет учествују са само 1,7 одсто, али упркос томе ти доприноси у апсолутним бројкама нису

занемарљиви. Израчунато је да је због пада промета у баровима државни буџет прикраћен за више од 110 милијарди јена (814 милиона долара).

Интерне дебате о овом проблему за резултат су имале лансирање поменуте кампање „Живео sake“. Срж кампање је позив не млађим од 20 и не старијим од 39 година да осмисле и пошаљу своје идеје и предлоге који би били интегрисани у маркетиншку акцију да се конзумирање алкохола повећа, или да се бар даље не смањује. Рокови да се то учини су кратки: пријем предлога ће бити обустављен већ 9. септембра, а победници овог необичног конкурса биће проглашени у Токију у новембру 2023.

Још нема поузданог одговора зашто су млади Јапанци постали трезвенији од својих претходника, али је сасвим извесно да су томе допринели како повећања броја старијих од 65 година у укупном броју становника, тако и редуцирани друштвени контакти, уз скраћено радно време барова и ресторана током пандемије ковида 19 и слично. Има наравно и критика ове идеје, с обзиром да лека-

ри овим поводом упозоравају да је упркос паду потрошње алкохолних пића, алкохолизам у Јапану и даље озбиљан друштвени проблем.

Врхунац потрошње алкохола у Јапану је достигнут пре четири деценије, што се поклапа са врхунцем послератног успона јапанске економије, која почиње да успорава почетком деведесетих година прошлог века, да би је почетком овог са места светске економије број два сменила Кина. Јапанци нису ухватили воз информатичке револуције коју су предводиле Сједињене Државе: од њих се у том погледу боље снашао њихов сусед, Јужна Кореја.

Јапан је данас носилац неславне титуле „најстаријег друштва света“: 28,7 одсто његових становника је старије од 65 година, а према демографским предвиђањима, то ће до 2036. бити сваки трећи Јапацац или Јапанка.

Јапан је и светски рекордер по броју стогодишњака – има их чак 88.000.

Према анализи коју су урадили експерти Европског парламента, јапанска демографска криза је у суштини последица

комбинације два фактора: продужавања очекиваног животног века и ниске стопе рађања.

У првој категорији Јапан је светски првак: по подацима Светске здравствене организације, просечан животни век тамо данас је статистичких 84,67 година, при чему Јапанке са 87,7 живе дуже од Јапанаца (81,5 година).

Највећи допринос овако импресивним бројкама приписује се пре свега јапанској исхрани у којој је доста воћа, поврћа, свежег меса и рибе. Фактор јапанске дуговечности свакако је и добро организовани здравствени систем, са свеобухватним програмом вакцинасања, и солидан систем здравственог осигурања.

Све то неће међутим спречити да се, према демографским пројекцијама, број Јапанаца са садашњих 125 милиона до 2065. смањи на 88 милиона.

Ко зна, можда би ово могла да успори заиста изненађујућа кампања јапанских порезија, по старом правилу да безнадежне прилике захтевају безнадежне мере.

„Вива sake!“

М. Бекин

ЈУБИЛЕЈ ГРАДСКОГ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА СОМБОР

Наших 75 година

Ретко ко може активностима да их прати. Чланице и чланови Градског удружења пензионера Сомбор читава ову годину обележавају у знаку ретког јубилеја, а свечану прославу „Наших 75 година“ одржали су прошлог месеца, пред око 200 гостију, у популарном сомборском ресторани „Галеа“.

На свечаност су били позвани представници Градске управе Сомбор и драги гости из партнерских организација, представници Удружења пензионера Србије, Удружења пензионера Војводине, као и представници пензионерских организација из општина и градова широм Војводине, и из пријатељских организација из Републике Хрватске – Белог Манастира и Борова.

За све госте приређен је пригодан програм у којем су учествовали девојачка певачка група „Јуле“ из Сомбора, матуранткиња Средње музичке школе – соло певање Анастасија Сандић, Плесна група „Ронда“ и обавезни сомборски тамбураши, те музички бенд „Горан и Маја“.

– Захваљујемо на подршци Градској управи Сомбора, Савезу пензионера Србије и Војводине, привредницима из Сомбора, удружењима пензионера из многих градова Војводине, гостима из Борова, Белог Манастира, медијима, учесницима програма и свим пријатељима који су својим присуством увеличали прославу нашег јубилеја – рекла је Ирена Живановић, председница ГУП Сомбор.

Обраћање Љиљане Тице, заменице градоначелника Сомбора

Заменица градоначелника Љиљана Тица је, у име града Сомбора, честитала на јубилеју и изразила свако поштовање домаћинима на садржајним а разноврсним догађајима који многим могу да послуже за пример.

Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, рекао је да је одушевљен програмом који су имали прилику да чују и да је прелепо видети људе како се друже и веселе.

– Са сомборским удружењем смо често у контакту, њихово руководство ради веома савесно, стално разговарамо, решавамо проблеме свакодневно и једна су од бољих

градских организација у Војводини – навео је Ненадић.

Сличног мишљења био је и проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије.

– Сомборско удружење је једна од најактивнијих организација у нашем Савезу. Кад се погледа да су основани давне 1947. и да су и дан данас веома витални са бројним садржајима и делатностима, то говори о квалитету и друштвеној корисности пословања ове организације. Честитам им јубилеј и надам се да ће трајати дуго – истакао је председник САПЕНС-а.

С. Стричевић

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА ИНВАЛИДА РАДА У КУЛИ

Уметност бачких сликара

Општинска организација инвалида рада (ООИР) Кула организовала је 27. јула ове године 14. Ликовну колонију. Учествовало је 16 сликара, из целе Бачке, који су том приликом насликали 19 уметничких дела. Осим чланова и учесника, овом културном догађају присуствовали су као гости и Стана Свиларов, председница Савеза инвалида рада Војводине, Станко Нимчевић, заменик председника СИР Србије, Карољ Валка, заменик председника општине Кула, и Јелена Секулић, помоћница директора филијале у Служби Филијале РФ ПИО Сомбор у Кули.

Обрад Војиновић, председник ООИР Кула, говорећи о значају ове манифестације за рад чланова удружења, истакао је да је циљ да се изложбом која следи после Колоније прикаже рад чланова ООИР, али и да ова манифестација буде подстицај за даљи рад њихове организације.

– Одржавање 14. Ликовне колоније ООИР Кула као програмске активности удружења подржали су и делимично финансирани Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и локална самоуправа Кула – казао је, између осталог, председник Војиновић.

Према речима Дубравке Недовић, академске сликарке и модератора ове колоније, сликари су својим присуством обележили дан, а стварањем и дружењем атмосферу учинили изузетно пријатном.

– Међу учесницима Колоније били су и професионални сликари и аматери који су на веома занимљив начин пред-

ставили своје виђење уметности. Технике којима су се служили су уље и акрил на платну, а присутни су били махом сликари који се већ годинама традиционално одазивају позиву – описала је садржај ове ликовне манифестације инвалида рада у кулској општини Дубравка Недовић.

М. Мектеровић

Дружење за памћење

Педесетак чланова Градске организације пензионера и пензионерки Ниш били су 13. августа гости својих пријатеља из пиротске градске пензионерске организације.

Домаћини су им приредили срдчан дочек још на улазу у град и на најбољи начин показали гостопримство и срдчаност која краси Пироћанце. Довитљиви људи из Градске организације пензионера у Пироту, на челу са председником Јованом Николићем, организовали су дочек колега пензионера из суседног Ниша у тврђави Момчилов град, из 14. века, и тако их укратко упознали са историјом Пирота.

Затим су Нишлије, заједно са педесетак пензионера и пензионерки из Пирота, кренули пут села Славиња, места које су домаћини изабрали да покажу део лепоте пиротског краја. Изнад села се као какав див уздиже високи Видлич, на надморској висини од 1750 м, са кога, како кажу, јастребови често надлећу дворишта вредних Славињаца и мешта-

на суседне Височке Ржане и односе им кокошке. Недалеко од села су и водопади познати као Славињска грла, а гости су посетили и фарму оваца „Ева“ на Белим водама, где су били почашћени квалитетним сиром.

Пошто пиротски пензионери увек имају нове и свеже идеје, овај пут су након обиласка цркве Св. Ђорђа у Славињи, из 19. века, на великом платоу у средишту села организовали културно-уметнички програм. За то су се потрудиле чланице певачке групе „Златно грло“, иначе пензионерке које негују

песме и игре из пиротског краја. Затим је Ана Спасић, у Пироту и околини добро позната солисткиња, учесница емисије „Никад није касно“, отпевала неколико народних песама, а програм су обогатили песници аматери Душанка Нешић Душанова, Венета Милић и рецитатор и песник Влада Манчић, сви чланови Градске организације пензионера Пирот. Програм је водила др Грана Тодоровић-Ранчић.

На повратку су пензионери развили коло испред Планинарског дома, одакле се види Пирот као на длану.

Овим једнодневним дружењем били су задовољни и гости и домаћини.

– Кад се уме, кад се нешто с љубављу прави, све се може – рекао је председник Градске организације пензионера Пирот, Јован Николић.

Милорад Хаџи-Стошић, председник нишке Градске организације, истакао је да је то дружење пример како се треба убудуће организовати и колегама из Пирота захвалио на гостопримству и добро осмишљеном разноврсном програму који су припремили.

Стево Панакијевски

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА НОВОГ ПАЗАРА

Сиромашни – приоритет

Удружење пензионера Новог Пазара велику бригу поклања социјалном збрињавању и помоћи најугроженијим члановима, који су у већини. Од донације Фонда ПИО (760.000 динара) купљено је 505 хуманитарних пакета појединачне вредности 1.500 динара. О активностима и бризи за најугроженије чланове разговарамо са председником, Кенаном Нокићем.

– Поред помоћи Фонда ПИО, од наших средстава купили смо још 150 пакета. Знамо да је то недовољно за око три и по хиљаде пензионера који су испуњавали кри-

теријуме, али циљ нам је да бар донекле олакшамо живот нашим члановима – каже Нокић.

Удружење помаже пензионерима и позајмицом из Фонда солидарности. На месечном нивоу поделе десетак позајмица у износу од 20.000 динара а новац се враћа у десет рата. У седам месних одбора сваког месеца се уручи по две хиљаде динара за десет пензионера за набавку лекова. Набављено је, наводи Нокић, и хиљаду кубика буковог и храстовог дрвета по повољним ценама, са отплатом на седам рата.

Посредством Фонда ПИО, ове године ће у бањама бесплатно боравити 194 новопазарска пензионера, од око 500 пријављених. Најстарији житељи Новог Пазара ужелели су се путовања и удружење је организовало излете до Врњачке Бање, Голије, Јошаничке и Пролом бање, са по стотину излетника у свакој тури. Планирају да наставе дружења са пензионерима из Краљева, Рашке, Тутина и Сјенице. После паузе због пандемије поново ће од 10. септембра бити организовано пријављивање за одлазак на летовање до сталне дестинације у Улцињу.

Кенан Нокић

За чланове удружења једном недељно се организује мерење притиска и шећера у крви.

М. Ашковић

ВРАЊЕ

Лепота путовања

Градско удружење пензионера Врање, поред редовних активности, сваког месеца организује излете по нашој лепој Србији. Недавно су обишли манастире Ђунис и Љубостињу. Последња дестинација је била Врњачка Бања, где су се највише задржали. Многи су први пут овде боравили, а поред свих знаменитости највише су се одушевили Мостом љубави. Врањанци су познати по ведром расположењу. Аутобус је био препун приче, шале и песме, па се у Удружењу препричава пуно лепих успомена.

Стојче Павловић, председник Удружења, каже да су се трудили да цена овог путовања буде приступачна. **Р. С.**

ТРСТЕНИК

Пола века матуре

Крајем јула ове године генерација матураната Трговачке школе у Трстенику из 1972. обележила је 50 година матуре. Ово је било прво одељење полазника те школе на подручју општине Трстеник, а настава се одвијала у саставу Економске школе.

Већина ученика Трговачке школе била је на пракси у ТП „Западна Морава“ где су после и засновали радни однос. Сви они данас су пензионери, мада је нажалост неколико њих и преминуло.

После прозивке испред зграде Општине, дружење је настављено у ресторану, уз послужење и музику, и у добром расположењу трајало је до дубоко у ноћ.

Успомене су се низале а стари другари су се договорили да, будући да их је све мање, оваква дружења организују бар једном годишње. **Ж. П.**

ВЕЛИКА ПЛАНА

Војнички пасуљ за шахисте

Победник петог Меморијалног шаховског турнира „Душан Алексић“ је екипа пензионера Велике Плана, други су били пензионери Смедеревске Паланке, док је Бобан Милошевић најбољи играч турнира. Овај меморијални турнир, чији је организатор Удружење пензионера општине Велика Плана, одржан је у знак сећања на Душана Алексића, некадашњег спортског радника, шахисту и бившег председника пензионера Велике Плана.

– После доделе пехара учеснике турнира послужили смо војничким пасуљем – каже Миодраг Мика Милосављевић (на слици), председник великоплањанских пензионера.

Од осталих активности удружења, Милосављевић наводи да су за чланове организовали излет до Новог Сада и Петроварадинске тврђаве, а посетили су и манастир Тумане, Голубачку тврђаву и Сребрно језеро.

Захваљујући предузећу „Југопревоз“, бесплатно су путовали на излет до Лисина. Иначе, из овог удружења 103 пензионера ће о трошку Фонда ПИО боравити у некој од бања. Неколико њих већ је на опоравку у Врњачкој Бањи. **Сл. К.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Не смета ни врућина

После организовања традиционалног Видовданског шаховског турнира, у Општинској организацији пензионера Смедеревске Паланке спровели су и једну хуманитарну акцију.

– Одлуком Извршног одбора организације издвојили смо сто хиљада динара за куповину 100 пакета (брашно, шећер, уље...), које смо поделили социјално најугроженијим пензионерима. Наши чланови ишли су на излет до Смедерева, обишли су манастире Тумане, Манасију, били су у Деспотовцу, Сокобањи... – каже Слободан Б. Пантић, председник паланачких пензионера.

У ове вреле летње дане активни су и чланови музичко-фолклорне групе „Доња Јасеница“, који су наступали у Марковачкој авлији на прослави Дана устанка, а учествовали су и на смотри фолклора у Бадњевцу (на слици). Средином августа у Смедеревској Паланци одржана је и Регионална олимпијада трећег доба на којој су учествовали пензионери – спортисти Плана, Смедерева и Паланке. **Сл. К.**

ЛЕСКОВАЦ

У Сијаринску бању за Светог Илију

Уочи празника Светог Илије у Сијаринској бањи су одржане 24. „Гејзерске ноћи“, етно-туристичка манифестација Горње Јабланице. Уз наступе музичких звезда на базенима испод гејзера, јединственог водоскока у централној Европи, тражило се место више.

И ове године традиционално, поводом Илиндана, пензионери Јабланичког управног округа из лесковачког Удружења пензионера, окупили су се у Сијаринској бањи. Председници свих 105 месних одбора овог најстаријег и најбројнијег удружења грађана централне Србије, које има око 17.500 чланова, срели су се са представницима удружења општинских организација старијих из Лебана и Медвеђе. Уз иће и пиће, уз дружење за незаборав, разменили су досадашња искуства и договорили будуће активности, и даље отежане због пандемије коронавируса.

Т. С.

СВРЉИГ

Добри домаћини

Удружење пензионера Сврљиг је током Белмужијаде део активности преселило на лепо уређени штанд на спортском центру Пастириште, месту одржавања манифестације. Три саборска дана пензионери су били добри домаћини, лепо су се дружили и такмичили. Штанд је посетило више њихових колега, исписника из Сврљига и околних места и били су им драги гости.

Пензионери су се такмичили у справљању белмужа и у пастирским играма. За изглед свог штанда освојили су треће место. Веома су задовољни како су прошли ове године. Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг, истиче да пензионери воле ову манифестацију, за њу се дуго припремају и она је за њих право освежење.

С. Ђ.

СОМБОР

Изложба сликарке Бранке Панић

У Галерији Удружења ликовних стваралаца „Ликовна група 76“ 9. августа отворена је шеста самостална изложба сомборске ликовне уметнице Бранке Панић. Ова талентована сликарка има богат опус а ради у техникама уље на платну, акрил, сликање на свили, стаклу.

Изложбу је отворио председник УЛС „Ликовна група 76“ Сомбор, Здравко Боројевић, а на отварању су се окупили и пријатељи уметнице која је добила бројне честитке, подршку и похвале. Догађају је присуствовала и позната сомборска академска сликарка Цецилија Милер која је дала високу оцену изложеним делима.

Осим што је ликовна уметница, Бранка Панић је и активна чланица Градског удружења пензионера Сомбор и хуманитарка која поклања своје слике у добротворне сврхе, а врло је активна и у Градској организацији сомборског Црвеног крста.

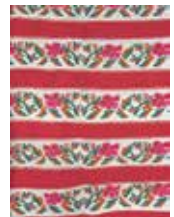
С. С.

Бранка Панић и Здравко Боројевић на отварању изложбе

ГОИР ШАБАЦ

Мачвански ћилим из музејске збирке

У ткачкој радионици „Стари занати“ Градске организације инвалида рада Шабац, захваљујући разумевању Министарства културе и информисања, Сектор за заштиту културног наслеђа и дигитализацију, угледаће светлост дана прва реплика мачванског ћилима из етнолошке збирке Народног музеја града Шапца. Циљ овог пројекта је оживљавање ћилимарства, обука младих ткаља, чување од заборава дела културног нематеријалног наслеђа Мачве и оснивање центра за рукотворине шабачког краја (стари занати – рукотворине заштићене ознаком географског порекла и регистроване на међународној листи културне нематеријалне баштине).

Велику подршку, истичу у ГОИР Шабац, дугују разумевању стручних особа – сарадника Народног музеја града Шапца.

Како је све ово неговање трајних вредности и непролазности, одлука Градске управе града Шапца, Одсека за културу и спорт, јесте да финансијски подржи израду мачванског ћилима.

М. С.

У СВРЉИГУ ОДРЖАНА 16. БЕЛМУЖИЈАДА

Белмуж – туристички бренд

Почетком августа Сврљиг и околина били су у знаку туристичко-привредне манифестације, 16. Белмужијаде.

За три дана Сабора ово мало место на југоистоку Србије посетило је више хиљада људи из земље и иностранства. Било је доста званица из политичког, привредног и културног живота Србије, дошли су представници братске општине Шентјернеј из Словеније, затим гости из Републике Српске, Бугарске и Грчке.

Једни су дошли да упознају историју и културу сврљишког краја, да пробају белмуж и да се лепо проведу. Други су понели такмичарски дух за спремање белмужа али и традиционалних јела, за пастирске игре, за избор мис пастирице.

Председник општине и председник Организационог одбора, Мирослав Марковић, отварајући сабор, подсетио је на значај Белмужијаде из угла културе, економије, дружења и гостопримства Сврљижана.

Милија Милетић, народни посланик и оснивач Белмужијаде, изразио је задовољство дугогодишњим трајањем ове манифестације која већ представља туристички бренд Сврљига.

Централно место на Белмужијади имали су казани и мајстори у спремању белмужа, пастирског јела од младог сира и пројиног брашна. Ове године такмичиле су се 44 екипе из Србије и Републике Српске. Титулу победника понела је Ловачка група Мечји До, друго место освојили су такмичари МЗ Белоиње, а треће екипа Поштари Сврљига.

У припреми старинских јела Славиша Алексић победио је у конкуренцији сланих и слатких пита, Мирка Милосављевић је умесила најбоље домаће колаче, а слана пецива Марина Ђорђевић. Најлепше уређен штанд приказала је Весна Жикић из Манојлице.

Титулу мис пастирице за ову годину понела је Кристина Стевановић (17) из Сврљи-

га а мис пастир је Александар Јовановић (19) из Преконоге. Свеукупни победник у пастирским играма је екипа Преконога два.

Прве вечери на Белмужијади одржан је и Сабор гајдаша балканских земаља. У конкуренцији 14 гајдаша из Србије и Бугарске свеукупни победник Сабора је Владан Радисављевић из Алексинца, који је освојио сврљишке гајде као прву награду. У оквиру Сабора одржан је тематски научни скуп о гајдама, уз констатацију да је све више младих гајдаша, те да овај инструмент има будућност.

Сва три дана на позорници су се смењивали певачи и играчи, као и наступи естрадних уметника. На завршној вечери победницима су уручене награде, медаље, пехари и дипломе.

Манифестацију су организовали Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг и општина Сврљиг, са бројним спонзорима и донаторима. **С. Ђорђевић**

N SPORT n fashion

ZA PENZIONERE

У N Sport, N Fashion i N Selection prodavnicama možete kupiti sportsku i modnu obuću i odeću na **5 mesečnih rata**, bez učešća i kamate, putem administrativne zabrane preko Fonda PIO.

Reebok

GUESS®

STAFF
JEANS & Co.

TOMMY HILFIGER

Gradovi u kojima se nalaze prodavnice:

Arandjelovac, Bačka Palanka, Bor, Bečej, Beograd, Čačak, Gornji Milanovac, Indija, Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Loznica, Lazarevac, Niš, Novi Pazar, Novi Sad, Obrenovac, Pančevo, Paraćin, Pirot, Požarevac, Ruma, Sombor, Smederevo, Sremska Mitrovica, Subotica, Šabac, Užice, Valjevo, Vranje, Vršac, Zaječar, Zrenjanin.

Informacije na sajtu www.n-sport.net

Besplatni poziv call centru **0800 234 235**

Доказ о служењу војног рока

? Н. Д., Београд: Ускоро пуним 65 година и хоћу да предам захтев за старосну пензију. Међутим, у обрасцу захтева који се предаје надлежној служби, између осталих података, тражи се и када је одслужен војни рок. Ја сам војни рок одслужио 1984. године, тада није било рачунара и надлежна војна служба у општини не може да ми изда потребан документ. Молим за савет.

Други проблем је што се тражи потврда од предузећа где сам последњи пут радио. Нажалост, то предузеће је отишло у стечај пре више од 20 година, а стечајни управник побегао је у Француску. У Историјском архиву немају никакве податке.

Моје питање је: да ли може да се прихвати мој захтев за старосну пензију без наведених података. Очекујући ваш одговор, унапред вам захваљујем.

Одговор: Ви можете да поднесете захтев без доказа о служењу војног рока, али у поступку по Вашем захтеву не може да се донесе решење о праву на старосну пензију без овог документа. Референт који буде водио поступак по Вашем захтеву ће Вам упутити допис за накнадну доставу копије војне књижице или потврде. Документ о служењу војног рока је неопходан да би се тачно

обрачунала дужина стажа осигурања јер се време проведено на одслужењу војног рока не признаје у стаж осигурања. Уколико не поседујете војну књижицу, за потврду можете да се обратите Војном одсеку или Министарству одбране.

Уколико Вам је последње запослење у Републици Србији било пре 20 година, доказ о престанку запослења – решење, није потребно да достављате.

Стаж из Велике Британије и из Србије

? В. Ј., Ниш: Имам три године стажа у Србији и преко 30 година у Енглеској. У априлу сам напунио 65 година. Каква је процедура да добијем нашу (српску) старосну пензију? Кома подносим захтев?

Одговор: Захтев за остварење права на старосну пензију по споразумима/конвенцијама подноси се органу социјалног осигурања у земљи где имате пребивалиште. У складу са Споразумом, државе уговорнице ће потврдити стаж и одлучити о праву на старосну пензију према својим законским прописи-

ма за део стажа навршен у тој држави.

Захтев поднет носиоцу осигурања једне државе уговорнице сматра се захтевом поднетим и носиоцу осигурања друге државе јер се по службеној дужности врши размена података на прописаним двојезичним обрасцима.

Породична пензија и студије

? К. Л., Бор: Знам да је за продужавање исплаћивања породичне пензије потребно доставити потврду о редовном школовању за наредну школску годину. Међутим, да ли ако се упишем на неки универзитет у иностранству такође задржавам право на породичну пензију? Занима ме и да ли постоје одређени услови за продужавање породичне пензије у случају да студирам на неком од домаћих универзитета, односно да ли морам бити на буџету, то јест да завршавам године у неком одређеном року или је довољно само да постоји потврда која показује да сам и даље редован студент?

Одговор: Студент који је корисник породичне пензије има право да прима породичну

пензију за све време студирања, а најкасније до навршених 26 година живота, без обзира

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

да ли се ради о студенту који је самофинансирајући или се финансирање студија обезбеђује из буџета. Битно је само на време достављати школску потврду надлежној филијали Фонда ПИО, као доказ о статусу студента на уписаном факултету.

Студенти који студирају на високошколској установи у иностранству третирају се као

деца на школовању и имају право на породичну пензију за време студирања у иностранству, а најдуже до навршене 26. године живота.

Да би се породична пензија редовно исплаћивала такође је потребно да доставите потврду школе, односно факултета који је уписан у другој држави, која мора бити преведена и оверена од стране судског тумача.

Погребни трошкови за примаоце инвалиднине

? К. У., Барајево: Која је процедура да наплатим трошкове сахране, тј. погребне трошкове после смрти мог брата кога сам лично сахранила, и рачуни о плаћању погребне опреме воде се на моје име. Брат је имао адресу у Београду, добијао је борачко-инвалидску пензију. Молим вас да ме упутите где треба да доставим умрлицу и осталу пратећу документацију.

Одговор: Фонд ПИО Србије исплаћује новчану накнаду за погребне трошкове само у случају смрти корисника пензије Фонда ПИО Републике Србије. Према Вашим наводима, Ваш покојни брат није био корисник пензије Фонда ПИО већ је био корисник инвалиднине по основу Закона о правима бораца, војних инва-

лида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, те Вас упућујемо да се обратите Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектору за борачко-инвалидску заштиту, за добијање информације о томе да ли можете остварити право на накнаду погребних трошкова.

Право на рад инвалидског пензионера

? Ј. Б., Ваљево: Занима нас да ли и по ком основу можемо да ангажујемо, запослимо, корисника инвалидске пензије, а да при томе не изгуби право на пензију?

Одговор: Корисник инвалидске пензије може да закључи уговор о делу, уговор о повременом и привременом пословима или ауторски уговор и неће се изводити на поновну оцену радне способности, нити ће му се обустављати исплата инвалидске пензије. Потписивањем уговора

о раду инвалидски пензионер може бити позван на преглед ради утврђивања промене у стању инвалидности, што може имати за последицу престанак права на инвалидску пензију. Ако се, без оправданих разлога, не одазове позиву, исплата инвалидске пензије се обуставља.

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	СКЛОНОСТ КА ОСВЕТИ	СРПСКИ ВОЈВОДА, СТАНОЈЕ	ПОКРЕТНИ ДЕО МОТОРА	НЕМАЧКИ ФИЗИЧАР, ЕРНЕСТ	СКРАЋЕН. БЕОГРАД. ИЗДАВАЧ. ПРЕДУЗ.	НАЈСВЕТИЈЕ МЕСТО ГРЧ. ХРАМА	ПТИЦА ПЕВЧИЦА
МАЊА ГРАНА НА ВЕЂОЈ							
ИМЕ ГЛУМИЦЕ МИЋАЛОВИЋ							
ТКАНИНА ЗА ПОСТАВУ							
УЗВИК: (ЕНО,ЕТО)				ЖЕНСКО ИМЕ			
ВРСТА САЛАТЕ				ГРАД У ГРЧКОЈ			
ОСНОВНА ШКОЛА (СКР.)			ОЗНАКА ЗА ТОНУ		СИМБОЛ ЗА НИКЛ		
			ВОДА ТЕКУЋИЦА		МИРЈАНА (ОДМИЛА)		
14. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ		ГРАД У ИТАЛИЈИ				СИМБОЛ ЗА АЗОТ	
		НАВЛАКА НА НОГЕ				РАДНИК НА ЦАРИНИ	
ПОЛАЗНИЦА ШКОЛЕ							
МЕСТО У ДАЛМАЦИЈИ							
ИРИНА (ОДМИЛА)				СИМБОЛ ЗА АРГОН			ПЛАНИСКИ СИСТЕМ У АЗИЈИ
				ВРСТА ДРЕВЕТА			
ВОЈНА АКАДЕМИЈА (СКР.)			ОЗНАКА ЗА ОБИМ		ИНИЦИЈ. КРИЛОВА		
			УВИТИ, ОБМОТАТИ		ЕВЕНТУАЛНО (СКР.)		
УПОЗОРЕЊЕ							
РУСКИ ЧАЈНИК							
СИМБОЛ ЗА ТРИТИЈУМ		ЗЛАТО (ФР.)			СИМБОЛ ЗА РАДИЈУМ		
		ОПШТИН. ЗЕМЉЕ			ВОЈНИЧКИ САСТАВ		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	РИМСКИ ВИТЕЗ					ОЗНАКА ЗА КАРАТ	
	ДОДАТАК ЈЕЛУ					МЕРА ЗА ТЕЖИНУ	
ОДСЕЧНО МУЗИЧКО ДЕЛО							
ГЛАВНИ БОРАЦ СА БИКОМ У АРЕНИ							
ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ				АСИРСКИ БОГ НЕБА			
				ОЗНАКА ЗА ГРАМ			
ОЗНАКА КИКИНДЕ			СИТНА ТЕЖИН. МЕРА				

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3			✖			✖		
4				✖				
5					✖			
6		✖					✖	
7								
8							✖	
9	✖							
10						✖		
11				✖			✖	
12			✖					
13					✖			
14								

ВОДОРАВНО: 1. Држава у Европи, 2. Становник државе у Европи, 3. Друга нота солмизације – Хемијски симбол за талијум – Хемијски симбол платине, 4. Староседелац Италије – Име раније америчке глумице Хепберн, 5. Знак заустављања – Радиоактивни громобран (скр.), 6. Ознака за литар – Стари град у Јапану – Ознака за обим, 7. Скупоцено јагњеће крзно, 8. Град у Италији – Ознака за ампер, 9. Управљач код аутомобила (мн.), 10. Једна зачинска биљка – Килопонд (скр.), 11. Врста папагаја – Катастарска управа (скр.) – Међународна ознака за Луксембург, 12. Двадесето и седамнаесто слово ћирилице – Мелодија, арија, 13. Покривало за главу – Врста дрвета, тисовина, 14. Радник који ради на акорд.

УСПРАВНО: 1. Мушко име – Женско име, 2. Сведочанство (лат.) – Ветар који дува са севера, 3. Шесто и прво слово ћирилице – Контролисање, ревизија – Река у Италији, 4. Женски глас – Лозинка, гесло (мн.) – Двоје, 5. Уздужна њушка, сурла – Видарке рана – Међународна ознака Немачке, 6. Иницијали Јесењина – Мушко име – Део главе, 7. Амерички филмски режисер, Френк – Прво слово – Иницијали Крилова – Минут (скр.), 8. Трагедија од Софокла – Стог, камара.

АНАГРАМ

ЗНА МЕ СВ(А) НАЦИЈА!

Решењем се добија име и презиме популарне фолк певачице.

Да ли сте знали ...

– да су прве облике пописа становништва спроводили још Вавилонци (3800. г. п. н. е.), који су пребројавали још и стоку, количине путера, меда, млека, вуне и поврћа? И Египћани су имали пописе у раном фараонском периоду (3345. г. п. н. е.), као и Грци, Хебреји, Римљани. Први облици пописа вршени су у сврху давања пореза или увида у војну снагу, па су скоро увек обухватили само мушко становништво.

– да су после пропасти Западног римског царства, у V веку, пописи нестали за дуже време? Савремени попис становништва почео је да се развија тек у 17. веку, а први такав модеран попис је обављен на француској територији Канаде, Новој Француској (Квебек), Акадији и Новој Шкотској, где је између 1665. и 1754. извршено 16 пописивања.

– да је у Европи први савремен попис спроведен у Шведској и Финској 1749. године, а затим у Данској 1787? И неке италијанске државе су спровеле приближно тачна пописивања: Сардинија 1773. и 1795, Парма 1770. и Тоскана 1766; пописивање се дешавало и у немачким државама од 1742, Француској и Енглеској 1801, у Индији 1871, Русији 1897, а у Кини 1953. године.

– да је Устав Сједињених Држава, усвојен 1789 (и данас важећи) захтевао да се становништво „пребројава“ сваких 10 година да би се утврдило колико представника свака држава има право да пошаље у Конгрес? Тако је први попис становништва у САД, одржан 1790, био изузетан због велике површине земље и напора који је уложен да се добију сви тражени подаци. Попис је избројао око 3.900.000 људи, укључујући скоро 700.000 афричких робова.

– да је велики број земаља које су извршиле попис становништва у другој половини 20. века делом и последица напора Уједињених нација које спонзоришу регионалне статистичке заводе и нуде техничку помоћ за спровођење? Ипак, један број земаља већ дуго, неке и уопште, нису имале пописе становништва: Либан (последњи пут 1932), Авганистан (1970), Конго, Узбекистан и Мадагаскар (пре 1990), Еритреја само као део Етиопије 90-их година 20. века итд.

– да је први попис становништва у савременом смислу те речи у Србији спроведен још 1834. године на простору тадашње Кнежевине? Од тог „пописа људства“ па до Првог светског рата пописи су, у просеку, спровођени скоро на сваких пет година, што сведочи о врло динамичном историјском развоју које је наметало потребу за честим снимањем промена територијалног распореда и састава становништва, као и економских добара. Према том првом попису, у Кнежевини Србији је тада живело више од 650.000 људи.

Лековите мисли

Кад сам отишао у пензију, поздравио сам се са колегама, а упознао са лекарима.

Лаж је као загађење. Што се више шири, све је опаснија.

Човек је најскупљи али се, због инфлације, некад јефтино прода.

Алтернативац сам. Уместо похованог меса, једем похован хлеб.

Неки живе без етикете, а неки без етике.

При тржишној економији пулс се опипава по новчанику.

Душан Старчевић

Пут

Дао сам наочаре на поправку. То је било довољно да одмах видим како је свет постао друкчији.

Код нас свако зна свој пут. Сем неупућених.

Имамо све мање људи. А најређи је Човек.

Срби су највеће патриоте. Њихов је цео свет.

Не могу да поднесем кад видим колико неки могу увек да понесу.

Имам све што ми треба. Приметио сам да једино немам ништа.

Милен Миливојевић

Духовитост и духовност

И врућ кромпир је производ планетарног загревања.

Што мрак поједе, јутро пред нас изведе.

Духовитост је вербални ниво духовности.

Не долази смрт, већ одлазимо ми.

Сажалење је коректан облик презира.

Успех је као зној. Смита нам само туђ.

Радмило Мићковић

Дељење

Убијам време. Не штеди ни оно мене.

Живимо брзо. Конкуренција су нам цене.

Унуцима не треба греб-греб лутрија. Гребу се од деде.

Луда срећа прати паметне.

Пузећи сам стао на своје ноге.

Пред богом смо сви једнаки, док не научимо дељење.

Радомир Станојковић

Мудре године

Неки не знају да пливају, али знају када се иде на море.

Кажу да мудрост долази с годинама, а некима са затвором.

Није он новокомпоновани бизнисмен. Ради он то деценијама.

Да бисте разумели афоризам, нису довољне наочаре.

„Лењи“ писци пишу афоризме, а „вредни“ романи.

Некима је тешко да буду пристожни. Не пристаје им.

Невен Шијаков

Крупне речи

Крупне речи нас највише коштају.

Празни људи празну сламу млате.

Мислите својом главом. Нема вам друге.

Корпа за отпатке нашем човеку служи да је заобиђе.

Срби су најтолерантнији народ. Зачас за све накриве шајкачу.

Пеко Лаличић